

Művelődés – Népfőiskola – Társadalom

A MAGYAR NÉPFŐISKOLAI TÁRSASÁG KIADVÁNYA – 2016/2

„Jobb polgárt, jobb hazafit, s jobb embert nevelni, ez a népfőiskola célja” (Móricz Zsigmond)

Kiáltvány a XXI. századi felnőttkori tanulásért

EUROPEAN ASSOCIATION FOR
THE EDUCATION OF ADULTS

Tartalom

Kiáltvány a XXI. századi felnőttkori tanulásért – bevezető a magyar nyelvű változathoz	1
Kiáltvány a XXI. századi felnőttkori tanulásért	2
Kutatási kihívások egy európai kiáltvány kapcsán	7
Új európai készségfejlesztési program	8
Mi a készséggarancia?	10
Civil kurázsi	10
„Sikerült valamit elindítanom, ami azután már nélkülem is halad...”	11
„Egy nagyon eredeti és megbízható ember” – idézet Dorthe Esbjørn Holcktól	13
Kiderült, mi jellemzi a legboldogabb magyarokat	15
Magyarország politikai gazdaságtana – Az északi modell esélyei	17
Európai agytröszt a felnőttkori tanulásért és oktatásért	17
Beszámoló a pusztahencsei népfőiskola tevékenységéről	18
Művészetterápia foglalkozás a Káli-medence népfőiskolán	22
A művelődés hete – a tanulás ünnepe	25
„Azonnal hagyjuk abba!”	26
Magyary Zoltán Népfőiskolai Társaság	28

A Magyar Népfőiskolai Társaság folyóirata

Felelős kiadó az MNT elnöksége
Felelős szerkesztő: Dr. Szigeti Tóth János
Szerkesztő: Mihályfi Márta
Tördelőszerkesztő: Kit Bt.
Készült a Bonex-Press nyomdában

Szerkesztősége: 1138 Budapest, Révész u. 2/c
www.nepfoiskola.hu
mnt@nepfoiskola.hu

ISSN: 1218-1455

A kiadvány megjelenésének támogatója:
Nemzeti Kulturális Alapprogram

Kiáltvány a XXI. századi felnőttkori tanulásért

– bevezető a magyar nyelvű változathoz

2015-16-ban széleskörű konzultációk alapján az Európai Felnőttképzési Szövetség közzé tett egy stratégiai ajánlást *Kiáltvány a XXI. századi felnőttkori tanulásért* címmel. A dokumentum eddig 15 nyelven került publikálásra az EAEA honlapján, egyebek között magyarul is. Ebben a lapszámunkban teljes terjedelemben közzé tesszük a magyar változatot.

A dokumentum műfaja rövid, szakpolitikai figyelemfelhívás az európai felnőttkori tanulás fejlesztésének segítésére. Az EAEA tagszervezetei körében – elsősorban a felnőtt tanulók fesztiváljain – és rendezvényeken ismertetik és vitatják meg a dokumentum üzeneteit. A dokumentumot nem annyira végleges ajánlásnak, mint inkább közös kiindulópontnak szánták. Az EAEA arra készül, hogy 2017-ben meghirdeti a Felnőttkori Tanulás Európai Évét. A Magyar Népfőiskolai Társaság, mint az EAEA rendes tagja közreműködött az ajánlás kiadásában és erőfeszítéseket kíván tenni megismertetésében és felhasználásában is.

A magyarországi feldolgozás célja nem csak az európai szakmai irányultság megismerése, hanem – a korábbi népfőiskolai gyakorlathoz híven – a nemzetközi és a hazai helyzet szembeállítás. Az összevetés alapján pedig a magyar sajátosságoknak megfelelően, ajánlások közzététele, a nem-formális felnőttkori tanulás területén, amely a megvitatás során születő javaslatok alapján áll össze. A Művelődés Hete Felnőtt Tanulás Ünnepe rendezvény keretében 2017-ben az MNT együttműködve minden lehetséges magyar és nemzetközi partnerekkel, társul a Felnőttkori Tanulás Európai Évéhez.

A cél olyan ajánlások megfogalmazása, amely a szakemberek támogatását élvezzi, és segíti a magyar kutatókat, gyakorlati munkatársakat és a politikai döntéshozókat a magyar felnőttkori tanulás ügyének előmozdításában, fejlesztésében. A 2017-es magyar ajánlások fórumáig a következő lépéseket tervezzük:

1. A dokumentum keletkezésének, indokainak megismerése, az európai ajánlás magyar megismerése
2. A magyar és európai helyzet összevetése és a sajátos helyzetünknek megfelelő fejlesztési javaslatok megfogalmazása a szakemberek és a politikai döntéshozó együttműködése és előrelépése érdekében
3. Akcióorozat indítása 2017-ben a Felnőttkori Tanulás Európai Évében a magyarországi felnőttkori tanulás fejlesztése és hatékonyabb európai és nemzetközi együttműködése érdekében

Várható eredmények:

- nem cél az EAEA dokumentum másolása, csak kiindulópont és vitaalap

- a felnőttkori tanulás magyarországi helyzetének feltárása, hiányosságainak, eredményeinek számbavétele és a továbblépés irányainak megfogalmazása a mi dolgunk
- konszenzus, együttműködés, összefogás erősítése a szakemberek és a döntéshozók körében, hogy a felnőttkori tanulás magyarországi gyakorlata és elmélete is felzárkózzon a nemzetközi mezőnyben

A tematikus vitaanyagok kidolgozására és a koordinációs feladatra kollégáinkat és ismert szakembereket kértünk fel:

- Aktív állampolgárság és demokratikus részvétel
- Az egyéni életvezetésre vonatkozó jártasságok
- Társadalmi kohézió, méltányosság és egyenlőség
- Migráció és demográfiai változások:
- Fenntarthatóság:
- Foglalkoztatás és digitalizáció
- Felnőttképzés és európai politikák

A koordinátorok mellett az MNT elnökség tagjai csatlakoznak egy vagy akár több tematikus csoporthoz és további önkéntes szakemberek, szakértők, kutatók társulhatnak egy-egy munkacsoporthoz. A kezdeményező az MNT, de a dokumentum mondandója nem a népfőiskolák körére korlátozódik, hanem a felnőttkori tanulás egészére, azon belül is a nem-formális tanulásra összpontosítva. A vállalkozás önkéntességen alapul, a különböző nézeteket is magába foglalja, konszenzusra törekvő és az együttműködés, összefogás erősítését szolgálja.

Az október 28-án 10.00-15.00 óra között kerül sorra az első műhelybeszélgetés.

A műhelymunka nyelve: angol (a szükséges ún. követő tolmácsolás biztosított)

Terveink szerint két vendégünk lesz, Jumbo Klercq az EAEA volt alelnöke a Learn for Life Hollandia titkára és Gina Ebner az EAEA jelenlegi főtitkára Brüsszelből.

Helyszín: Aranytíz Közösségi Ház (Bartók terem) 1051 Budapest, Arany János u. 10.

Az Országos konferencia (2016. november 25.) szintén az Aranytíz Közösségi Ház (Kislovag terem) 1051 Budapest, Arany János u. 10.

Várjuk minél több szakember érdeklődését, hozzájárulását, véleményét.

Mindkét programot támogatja a Nemzeti Kulturális Alap.

Kiáltvány a XXI. századi felnőttkori tanulásért

A tanulás hatalma és öröme

Az Európai Felnőttképzési Szövetség ezzel a kiáltvánnyal terjeszti elő, hogy hozzuk létre a Tanuló Európát: egy Európát, amely pozitívan képes megbirkózni a jövővel és rendelkezik minden szükséges képességgel, tudással és kompetenciával. Egy egész Európára kiterjedő kezdeményezést pártolunk, hogy egy szinttel előbbre lépjünk, kialakítsunk egy tudás társadalmat, amely képes megfelelni napjaink kihívásainak. Ez megköveteli a fenntartható befektetést a felnőttképzésbe európai, nemzeti, regionális és helyi szinteken. Hosszú távon ez sok szempontból kifizetődő lesz a versenyképesség, a jólét, az egészséges népesség, a növekedés tekintetében és további területeken.

A felnőttképzés segíthet megváltoztatni életeteket és átalakítani társadalmakat – a felnőttképzés emberi jog és közjó. Jelenleg a fő európai stratégiai irányelv az Európai Napirend a felnőttkori tanulásért¹ („European Agenda for adult learning”), amely a nemzeti koordinátorok közreműködésével kerül megvalósításra a tagállamok szintjén. Az Európai Felnőttképzési Szövetség (EAEA) hisz abban, hogy az Európai Napirend-et meg kell erősíteni, de azt is vallja, hogy további erőfeszítések is szükségesek. Ez a kiáltvány azt vázolja, hogy a felnőttképzés milyen nagy mértékben járulhat hozzá a különböző európai szakpolitikai irányelvek teljesüléséhez. Ennek érdekében azonban a felnőttképzési szervezetek és a tanulók körében tartós, állami beruházásokra van szükség. Sokan a döntéshozók, a vállalkozások és a polgárok közül nincsenek tisztában azzal, hogy a felnőttképzés milyen mértékben képes a társadalmi, gazdasági és egyéni kihívásokkal megbirkózni. Ezért javasolja az Európai Felnőttképzési Szövetség a Felnőttkori Tanulás Európai Évének a bevezetését, amely Európa-szerte felhívna a figyelmet a felnőttképzésre. Az téma „A tanulás hatalma és öröme” lenne. Szeretnénk hangsúlyozni egyrészt a felnőttképzés lehetőségeit a társadalmi átalakításban, másrészt a tanulás pozitív tapasztalatát. Sok ember tartózkodik a tanulástól a rossz iskolai emlékek miatt, mások úgy érzik a képzés csak további nyomás, amit meg kell szenvedniük, hogy sikeresek legyenek az életben. Az Európai

Felnőttképzési Szövetség szeretné a pozitív oldalt kiemelni, azért is, mert tudjuk, hogy ez a legjobb módja vonzani azokat, akik a legtávolabb állnak a tanulástól.

Kihívások és válaszok

A felnőttképzés egy kulcsfontosságú eszköz néhány aktuális kihívás kezelésére ma Európában. Európa egyre növekvő egyenlőtlenségekkel néz szembe, nem csak az emberek, hanem a régiók és országok között is. Úgy tűnik mind több és több európai polgár kérdőjelezi meg az európai értékeket, amikor idegengyűlölő és Európa-ellenes pártokra szavaznak, vagy amikor fiatal férfiak kisebb csoportjai radikalizálódnak, s terrorcselekmények mellett kötelezik el magukat. Sok régióban és országban a munkanélküliség (különösen a fiatalok körében) igen magas. A növekvő mértékű digitalizáció súlyosbítja ezt a helyzetet, ami egyébként új készségeket és kompetenciákat követel meg a munkavállalóktól, a polgároktól és a fogyasztóktól.

A migráció és a demográfiai változások együttesen egy állandóan mozgásban lévő népességet eredményeznek Európában – az idősödő társadalomban az emberek tovább élnek, ezért tovább akarnak aktívak, és egészségesek lenni, ugyanakkor több bevándorlóra van szükségünk, ami kényes egyensúlyban van, illetve elensúlyozza a munkanélküliségi rátát és a növekvő idegen-gyűlöletet. Mostanában Európa a menekültek áradatával szembesül, ami hatalmas kihívás elé állítja az európai kormányokat. Ez egyfelől támogatási hullámot indított el az európai polgárok körében, másrészt visszaélésekhez és gyűlölethez vezetett.

A klímaváltozás és más környezeti kihívások folyamatos fenyegetést jelentenek (nemcsak) Európájövőjére, és szükségessé teszik a fenntarthatóbb gazdaságok, társadalmak és életmód kialakítását. A felnőttképzés sok problémára ezek közül pozitív választ jelent. A felnőttképzés hasznos lehet az egyén és ezzel párhuzamosan a társadalmak és gazdaságok számára is.

Szeretnénk-e egy innovatív, egyenlőbb, fenntarthatóbb Európát, amiben a polgárok demokratikusan és aktívan vehetnek részt, ahol az embereknek megvan a képessége és a tudása, hogy egészségesen és eredményesen éljenek, dolgozzanak és vegyenek részt kulturális és civil tevékenységekben, az egészen fiataloktól a nagyon idősekig?

¹ A felnőttkori tanulás európai napirendi programja: http://ec.europa.eu/education/policy/adult-learning/adult_en.htm

Ebben a publikációban, az Európai Felnőttképzési Szövetség (EAEA) érveket, tanulmányokat, példákat és tanulók történetét mutatja be, amelyek az álláspontját támasztják alá.

Aktív állampolgárság, demokrácia és részvétel

Az EAEA és tagjai teljesen elkötelezettek Európa és az európai értékek iránt. Úgy vélik, hogy a kultúrák közötti együttműködés kulcsfontosságú a megbecsülés, a részvétel és a kohézió Európájának kialakításához. Számos felnőttoktatási szervezet az emancipációs mozgalmak eredményeképpen jött létre. (ilyenek pld. a munkás, a nő, vagy vallási szervezetek) A felnőttképzés növeli a

Egy jó példa

Romániában, az Elsők az Állampolgárok Projekt az egész országra kiterjedő, fenntartható különbséget hozott létre a kis közösségekben, különösen vidéken. A projekt megvalósítja az aktív állampolgárságot, az emberek kifejezésre juttatják és eldöntik, mi a prioritás a közösségük számára és eszközöket biztosít számukra, hogy a megoldásokat maguk is valósítsák meg. Együtt képesek a közösségi problémák azonosítására, szavaznak melyeket vetik fel először és közösen cselekvési terveket fejlesztenek ki. Ez a helyi hatóságokban, mint döntéshozókban azt a felfogást erősíti, hogy a közösség partner a fejlesztésben. A kérdés az: mit kell tenni, és mit tehetünk mi magunkért és a közösségért?

Kutatási bizonyíték

Ami a társadalmi kohéziót illeti, az oktatás legfőbb eredménye a bizalom magasabb szintje, a nagyobb állampolgári együttműködés és a kisebb mértékű erőszakos bűnözés. Mi több, az oktatásban való részvétel magával hozza a közéletben való aktívabb részvételt, mert „a diákok minél inkább részt vesznek oktatásban, annál szívesebben töltenek be pozitív szerepet a közéletben”. (20. old.) A felnőttoktatás ezenkívül növeli a faji toleranciát és a szavazásra való hajlandóságot. Preston (2004) a felnőttoktatás befolyását vizsgálta a résztvevők polgári életére, értékrendjének változására, különösen a toleranciára. Megfigyelése szerint a tanulás pozitívan befolyásolja a közvetlen és közvetett részvételt a társadalomban. A közvetlen társadalmi részvétel az egyéneknél elősegítette a szociális háló építését, fenntartását, átépítését, és bővítését. Továbbá a tanulás befolyásolja az egyén értékrendjének alakulását. Például a kutatásban megkérdezettek a tolerancia változásáról, a megértés, elfogadás növekedéséről számoltak be. A tanulás eredményeként jelentkező, megváltozott állampolgári és szociális elkötelezettséget állapította meg az OECD vizsgálata (2007).

Lásd: www.eaea.org/media/policy-advocacy/piaac/piaac-analysis_wakeup-call-for-europe.pdf

Egy jó példa

A svéd muszlim tanulószövetség, az Ibn Rushd egy békeprojektet vezetett: Att främja islamisk fredskultur (Az iszlám békekultúra népszerűsítése). Országszerte fiatal muszlimok tevékenykedtek békeügynökként. Minden szükséges információt és segédeszközt megkaptak ahhoz, hogy béke ügyekkel, az erőszakellenességgel és az emberi jogokkal foglalkozzanak. A hosszú távú cél az, hogy felvegyék a harcot az iszlámofóbiával – félelem és gyűlölet az iszlámmal szemben, főleg a nyugatiak részéről – és a vesztfóbiával – amely főleg a muszlimok Nyugatfélelme, – gyűlölete. Ez alapján jött létre a Svéd muszlimok a békéért és igazságért alapítvány – a Svenska muslimer för fred och rättvisa.

tudást és hozzáértést, fejleszti a demokráciát és az állampolgárságot. Mindemellett, a felnőttképzés erősíti és megújítja a civil társadalmat. Európában a növekvő radikalizálódás azt mutatja, hogy a demokratikus magatartásmintákat, a toleranciát és a tiszteletet meg kell erősíteni. Ebben fontos szerepet tölt be a kultúrák és a vallások közötti párbeszéd. Ezen felül a felnőttképzés nemzeti és regionális szinten hozzájárulhat a nagyobb demokráciához és részvételhez, valamint az élénk civil társadalom átláthatóságához és fejlődéséhez, a megerősítés és a kritikus gondolkodásmód kialakításához.

A PIAAC² tanulmány egyértelmű összefüggést mutatott a bizalom, a politikai hatékonyság és a képzettségi szintek között. Az alapkészségek alacsonyabb szintje az intézmények iránti alacsonyabb bizalmat és a saját befolyási lehetőségben való alacsonyabb szintet is jelentik. Azok az emberek, akik részt vesznek a felnőttoktatásban, azok gyakrabban vállalnak önkéntességet.

Az egyéni életvezetésre vonatkozó jártasságok

A felnőttképzés számos készséggel és tanulási tapasztalattal képes gyarapítani az egyéneket, aminek számos előnye és célja van: az alapkészségektől kezdve a nyelvtanulásig, a szabadidős képzésektől a szakmai képzésekig, a családon belüli informális tanulástól a tudatos egészségfejlesztésig. A felnőttképzés számos lehetőséget nyújt, amelyek támogatják az embereket a karrierjükben és egész életükön keresztül.

De nem ez az egyetlen közvetlen tanulási eredmény, ami fontos az emberek számára, ugyanis a kutatási eredmények szerint a nem formális felnőttképzésben való részvételnek még számos előnye van.

A felnőttek képzése segít megváltoztatni az életet, de új lehetőségeket is teremt. Ezek lehetnek új munkalehetőségek, a formális oktatáshoz történő széleskörű hozzáférés biztosítása, segítheti az iskolai lemorzsolódásból való visszatérést a képzéshez.

² www.oecd.org/site/piaac/surveyofadultskills.htm

Kutatási bizonyítékok

Az adatok azt mutatják, hogy a közösségi művelődésben. (liberal adult education³) szerzett felnőtt tanulói tapasztalatok számos előnyt biztosítanak. Nemcsak egészségesebbnek érzik magukat, de törekednek is az egészséges életmódra: új társadalmi hálózatokat építenek ki és megtapasztalják a javuló jólét érzését. Ráadásul azok a felnőttek, akik a közösségi művelődésben részt vesznek, sokkal motiváltabbnak érzik magukat az egész életen át tartó tanulásba történő bekapcsolódásra, amire úgy tekintenek, mint egy, az életüket fejlesztő lehetőségre. Ezeket az előnyöket olyan tanulók fogalmazták meg, akik teljesen különböző kurzusokon vettek részt, nyelvi, művészeti, sport vagy állampolgárcélpő kurzusokon. Különösen az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező felnőttek képesek a felnőttképzés által előnyt szerezni (ISCED 1:32% és ISCED 2:22%).⁴ További információ: www.bell-project.eu

³ Az észak-európai térségből származó kifejezés, a szabad és önkéntes, vizsgakötelezettség nélküli művelődést jelöli, amit ma fordíthatunk nem-formális felnőttoktatásnak, közösségi művelődésnek is.

⁴ Az oktatás egységes nemzetközi osztályozási rendszere. ISCED1 és 2 az alapfokú oktatás első és második szintje. Lásd: <http://ofi.hu/isced-az-oktatás-egységes-nemzetközi-osztályozási-rendszere>

Jó gyakorlat

Az Egyesült Királyságból származó Mel, aki 13 évig agorafóbiától szenvedett, 2007 szeptemberében összeszedte a bátorságát és beiratkozott egy írás-olvasást – általános műveltséget fejlesztő kurzusra. Idegessége ellenére elkezdett a kurzusra járni, ami minden héten egyre könnyebben ment számára. Mel nagyon élvezte a tanulmányait a Hull Felnőttképzési Központban, és sikeresen elvégezte a 3. ún. belépő szintet és az írás-olvasás 1. és 2. szintjét. További célját is sikerült teljesítenie, az 1-es számú számolási szintet is sikeresen elvégezte.

Mel segíteni akart másoknak is, ezért elvégzett egy házon belüli szakmai továbbképzést, és elkezdett önkénteskedni egy tanulási nehézségekkel és fogyatékkal élő felnőtteknek szóló kurzuson. Mivel oktató szeretett volna lenni, ezért elvégezte az NVQ⁵, 1-es szintű tanulósegítő képzést, valamint jelenleg is továbbképzzi magát egy élethosszig tartó tanulás előkészítése kurzuson is, amiről reméli, hogy hamarosan befejezi. Most, hogy már van önbizalma, Mel élvezi a szabadnapokat a családjával, súlyfelesleget adott le és önkéntes munkát végez a Dove House jótékonyági üzletében, illetve folytatja a tanulást is.

„Most már nincs megállás. A semmiből indultam és most egy teljesen új életem van – mindez annak köszönhető, hogy újra nekiálltam tanulni.”

További információ: www.alw.org.uk/winners-stories/winner-story/2011/melody-turner

⁵ Az írás-olvasás a UK-ben lásd: <http://www.literacytrust.org.uk/> Az NVQ a National Vocational Qualification, szakképesítés, olyasmint az OKJ

Társadalmi kohézió, méltányosság és egyenlőség

Az oktatás különböző szintjei nagy befolyással bírnak az emberek életében adódó lehetőségekre. Az ebből adódó különbségek az élet minden területén megmutatkoznak, a munka választástól egészen az elérhető élettartamig. Az oktatás pozitív hatásait újratermeli az a tény, hogy azok az emberek, akik magasabb iskolai végzettséggel rendelkeznek, nagyobb eséllyel tanulnak tovább és több tanulási lehetőség áll a rendelkezésükre azokkal szemben, akik alacsonyabb végzettséget szereztek.

A felnőttképzés azonban képes kompenzálni a fiatalkori tanulás hiányát és hozzájárul a társadalmi mobilitáshoz. Az alapkészségek fejlesztésére irányuló képzéstől elkezdve, a bevándorlók számára szervezett nyelvoktatásig, a második esély iskolák lehetőségein át a felnőttképzés számos lehetőséget teremt, hogy fejlessze az egyének életét. Mindemellett a felnőttképzés hozzájárul ahhoz is, hogy csökkenjen a társadalmi egyenlőtlenség, hogy igazságosabb társadalom jöjjön létre, s nagyobb legyen a gazdasági növekedés.

A még teljesebb társadalmi befogadás érdekében szükséges elérni azokat a csoportokat is, amelyek nem vesznek részt felnőttkori tanulási folyamatokban. Megfelelő módszertannal az emberek képesek lesznek nagyobb arányban részt venni a társadalomban, a demokráciában, valamint a kultúrában és a művészetekben.

Jó gyakorlat

1 A SantMartí-ban található La Verneda elnevezésű felnőttek iskolájában fontos és egyedülállóan kezelt feladatnak tartják az új tanulók egyéni fogadását az első napon. Minden iskolába érkező személyre külön időt fordít az intézmény. Az előző évek résztvevői kitüntetett szerepet játszanak az új tanulók fogadásában, a bejelentkezésében és a további feladatok elvégzésében, mivel ők már rendelkeznek azokkal a kommunikációs készségekkel és tapasztalatokkal, hogy milyen érzés először új diákként ebbe az iskolába kerülni. Az a döntés, hogy az új résztvevők hova és melyik szintre kerüljenek be, egy személyes elbeszélgetésen és megegyezésen alapul. Külön figyelmet fordít az iskola arra, hogy a jelentkezők megértsék azt a folyamatot, ami lehetővé teszi, hogy olyan csoportokba kerüljenek, ahol a lehető legtöbb ismeretet tudják majd elsajátítani. Az iskolai dolgozók és az önkéntesek minden esetben arra törekednek, hogy kerüljék a teszt ellenőrzés érzésének kialakulását a tanulóknál.

2 Nagyon jó eredményeket mutatnak a tanulást támogató népfőiskolai kurzusok Svédországban, amelyen arra biztatják a fiatal, munkát kereső felnőtteket, hogy folytassák tovább tanulmányaikat. A kurzus elvégzése után a résztvevők 40%-a folytatta a tanulást vagy elhelyezkedett a munkaerőpiacon, sőt több mint 2/3 része motiváltnak érezte magát ahhoz, hogy tanuljon és vallották, hogy a képzés egy fontos állomás a munkához vezető úton.

A speciális népfőiskolai kurzusok elősegítik a bevándorlók beilleszkedését a svéd társadalomba, továbbá tanulóköröket szerveznek a menedékjogot kereső menekültek számára, Svédország szerte.

Ezek a sikeres és speciális kezdeményezések főként annak köszönhetőek, hogy a felnőttkori tanulás struktúráinak létező kompetenciáin és szervezetein alapulnak, s többnyire az állam, rendszerezett finanszírozást biztosít. Ez egy fenntartható felnőttképzési modellnek tekinthető, amely rugalmasságának köszönhetően képes megbirkózni a társadalom új igényeivel és kihívásaival.

Foglalkoztatás és digitalizáció

A foglalkoztatás és a tanulás közötti pozitív kapcsolat nyilvánvaló: a tanuló munkások és munkavállalók jelentős szerepet játszanak az innováció, a hatékonyság, a versenyképesség és a vállalkozó szellem növelésében. A munkahelyi tanulás kiemelkedően fontos, hiszen az egyéni kulcsszerepet játszó mozgatóerő a felnőtt élethosszig tartó tanulásban való részvételében, a különböző érdekeltekkel való együttműködésben, különösen az ún. társadalmi partnerekkel. Amellett, hogy az EAEA elismeri a készségek, képességek fejlesztésének a fontosságát és az ún. újráképzést, szeretnénk aláhúzni, hogy minden tanulás hasznos a munkavállalás érdekében.

Az EAEA a tanulás – kulcskompetenciák és a több területen használható készségek, képességek felfogását támogatja. A tisztán technikai megközelítés mára veszélyeztetetté vált, hiszen a készségek korlátozott készlete hamar elavulttá válhat. Ha ellenben bárki szemléletben befogadja a tanulás megtanulását, az innovációt, a vállalkozó szellemet és a kicsit mélyebb érdeklődést a tanulási tapasztalatok és eredmények fontossága iránt, abból olyan élethosszig tartó tanuló lesz, aki az informális, nem-formális és formális tanulás összekapcsolásával képes lesz naprakész maradni. A munkaerő-piaci előrejelzések világosan azt mutatják, hogy a jövőben Európának egyre több tudásra, és egyre kevesebb alacsonyan képzettségű munkaerőre lesz szüksége. A legjobb példa erre a digitalizáció fejlődése. Hatalmas változásokat hozó fordulóponthoz érkezünk – az e-kormányoktól az online vásárláson át az automatizálásig, és minden változásig, amit az internet adta lehetőségek hoznak még. Ez azt jelenti, hogy be kell temetnünk a társadalmi csoportok közötti digitális szakadékot, és meg kell bizonyosodnunk arról, hogy senkinek nem okoz gondot a számítógépek, táblagépek, okos telefonok és egyéb kapcsolódó eszközök használata. Beláthatjuk, hogy az ez irányú fejlődésnek köszönhetően bizonyos munkakörök meg fognak szűnni (vagy már meg is szűntek), és újak jönnek létre. Európának szüksége lesz az ún. tudásmunkásokra, akik gyorsan képesek alkalmazkodni ehhez az átalakuláshoz – amihez a tanulás a kulcs. Rengeteg olyan kormányzati szolgáltatás és az aktív állampolgársághoz elengedhetetlen eszköz áll rendelkezésre, online.

Kutatási eredmények

A BeLL (Az élethosszig tartó tanulás hasznossága/előnyei) projekt keretében megvalósuló kutatás kimutatta, hogy a nem-formális felnőttoktatásban való részvétel nagyszámú, különféle előnyhöz juttatja az egyéneket. Ezek az előnyök nem csak rájuk vannak hatással, hanem a közvetlen környezetükben (család, munkahelyi közösség és egyéb szociális hálóba tartozó tagok) is hasznot hajtanak – amiből következik, hogy a nem-formális felnőttoktatás társadalmi haszna vitathatatlan. A 8646 válaszadó 70-87%-a tapasztalt pozitív változásokat a tanulási motivációiban, a társadalmi interakcióiban, az általános jólétükben és az életükkel való elégedettségükben. Kisebb arányban jelennek meg azok a változások, amelyek a munkájukra, a karrierjükre és állampolgársági aktivitásukra vonatkoznak, de még ebben is 31-42% tapasztalt pozitív elmozdulást.

További információ: <http://www.bell-project.eu/cms/wp-content/uploads/2014/06/BeLL-Survey-results.pdf>

Migráció és demográfiai változások

A felnőttképzés létfontosságú szerepet játszhat a jelenlegi európai menekülthelyzetben. Az állampolgári nevelésen és az interkulturális tanuláson keresztül az aktív állampolgárság és vendégszeretet gondolkodásmódja elősegítheti egy integrációpárti kultúra kialakítását a tagállamok között. Azáltal, hogy biztosítjuk a nyelvi és alapkészség fejlesztési képzést a menekültek számára – érkezzenek Európából vagy azon kívülről – lehetővé tesszük számukra, hogy új otthonuk társadalmának aktív tagjai legyenek.

A kultúrák közötti párbeszéd megvalósítása kölcsönös megértést eredményezhet a tagállamok régi és új állampolgárai között, mely segít a bevándorlóknak megérteni új hazájuk kultúráját és szociális szabályrendszerét, illetve a befogadó állampolgároknak esélyt ad új magatartás kialakítására és arra, hogy országukat egy jövőorientált demokráciává formálják. Európának hosszútávon szüksége lesz ezekre a bevándorlókra és még több társukra, hogy megbirkózzon azokkal a demográfiai változásokkal, melyek már kezdetüket is vették. Ami a demográfiai változásokat illeti, az aktív idősödés csak akkor garantálható, ha biztosítva van az élet későbbi szakaszában való tanulás. A kutatások azt mutatják, hogy a folyamatosan tanuló idősebbek aktívabbak, többet önkénteskednek, hosszabb ideig dolgoznak és egészségesebbek. A tanuló idősebbek megoldást kínálnak a demográfiai válságra, és növelik a hasznosságukat az európai demokráciák számára. A generációk közötti tanulás pedig lehetőséget ad az idősebb és tapasztaltabb embereknek csakúgy, mint a fiataloknak, hogy hasznot merítsenek egymás tudásából; másrészt együttes erővel hatékonyabban erősíthetik a generációk közötti összetartást az európai társadalmakon belül és így előmozdítják a demokratikus párbeszédet, amelyre szükség van a válság időszakában.

Egy jó példa

Fatima 2013 novemberében érkezett meg Írországra édesanyjával és két testvérével. Három hónapig élt Dublinban, mielőtt Tullamore-ba költözött volna családjával. Fatima menekült és eredetileg Afganisztánból származik. Átutazott Iránon, majd Szíriában három évig élt. Az Igazságügyi Osztály támogatásával Írországra érkezésekor nyelvórákat vett, de túl elkülönítettnek érezte. Ehelyett szeretett volna együtt tevékenykedni az írekkal. Ekkor hallott a VTOS lehetőségéről, amikor befejezte első évét. A VTOS egy kétéves kurzus, ahol a tanulók az első évben junior bizonyítványt, a másodikban pedig végzős bizonyítványt szereznek, Fatima úgy érezte, hogy képes két végzős tárgyat is elvégezni az első évében és a Tullamore-i Továbbtanulási Központ támogatásával fizikát és kémiát tanult. Élt a lehetőségekkel az Athlone számítástechnikai képzésnél is a gyakorlati munkájához. Fatima nagyon törekvő és kiválóan beszél angolul, úgy érzi, hogy nagyban támogatta őt a Laois and Offaly ETB és nagy reményekkel tekint a jövőbe.

Fenntarthatóság

A fenntarthatóság minden területen igazi kihívássá vált Európában – a környezetbarát fogyasztástól és közlekedéstől, az energiahatékonyságig –, az európai polgároknak egyrészt rengeteg információra és a megújítást segítő térre, másrészt új életmód kialakítására, új projektekre és új megközelítésekre van szüksége. A felnőttoktatás segíthet biztosítani ezeket az információkat, vitákra alkalmas tereket és kreativitást. A felnőttoktatás vezető szerepet játszik a fenntarthatóság három dimenziójának összekapcsolásában (gazdasági, szociális és környezeti) és képes közreműködni az ENSZ 2030-as célkitűzéseinek teljesítésében. Ténylegesen szükség van az oktatásra a fenntartható fejlődéshez, amelyben a nem-formális tanuláshoz kifejezetten nagy befolyásoló ereje van.

A felnőttképzés és -oktatás nagymértékben képes hozzájárulni mind a lisszaboni, mind a Juncker-féle fenntarthatósági célkitűzésekhez és az okos és mindenkit bevonó növekedéshez. Elősegíti a munkaerő-piaci növekedést és az egységes digitális piac fejlődését is. Azzal, hogy a fenntarthatóságot támogatja, a felnőttképzés és -oktatás hozzájárulhat az energia-unió létrehozásához, és az előrejelzett klímaváltozással kapcsolatos irányelvek és politika kialakításához is. Képes erősíteni az egységes piacot, például biztosítja a kompetenciákat a munkaerő szabad áramlásának elősegítéséhez, amellett, hogy az európai értékeket és bizalmat erősíti.

Kutatási eredmények

A felnőttoktatás és -képzés központi szerepet játszik a fenntarthatóság fejlesztésében. Egy pilot kurzus egy északi tradícióra, a „folkeopplysning”-nek nevezett civil szerveződésre helyezi az alapjait. A kurzus hallgatói nap mint nap felnőtt tanulókkal dolgoztak, főként a következő két célcsoportban: iskolai tanárok és helyi polgárok. A projektek témái, melyekkel a tanulók a kurzus során foglalkoznak:

- fenntartható épületek és alapanyagok;
- az ún. fenntartható ételek;

- partnerkapcsolatok szervezése a helyi hatóságok, a lakosok és a helyi privát szektor szereplői között – hogyan értelmezzék újra a Helyi Napirend 21⁶ megközelítést;
- környezetvédelmi tanúsítvány és fenntartható menedzsment rendszerek;
- etikus fogyasztás és világpolgárság.

⁶ A Local Agenda 21 – a helyi cselekvések a XXI. századra – a Rio 1992 konferencia, Rio+20 folytatása

Egy jó gyakorlat

Az ausztriai „Umweltberatung” (öko-tanácsadás) program kifejlesztette az Energiahatékony Vezetési Jogosítványt (Energy Efficiency Driving License – EEDL). Az EEDL egy energiatakarékosságot elősegítő eszköz háztartások, kis- és középvállalkozások és közösségek számára, hogy könnyebben elérhessék a kitűzött környezetvédelmi és energiatakarékossági csökkenési célokat. A mindennapos energiatakarékosság hozzájárul az energiaköltségek csökkentéséhez, ami kifejezetten fontos ott, ahol az emberek a szegénységgel küzdenek. Az energia tudatos használata és az energiahatékony életmód és magatartás kialakítása szintén segít a szegénység csökkentésében, a vállalatoknál pedig a versenyképességet növeli a költségek visszaszorításával. A munkahelyi energiatakarékosság bátoríthatja a munkavállalókat, hogy magánéletükben is a fenntarthatóság felé forduljanak.

További információ: <http://www.umweltberatung.at/ueber-uns-weiterbildung-energie-fueh-erschein>

Felnőttképzés és európai politikák

A felnőttek oktatása, képzése hozzájárul:

- Az európai stratégiák mérhető/ okos, fenntartható és teljes körű (inclusive) növekedéséhez, fejlődéséhez.
- Az európai stratégiák értékeihez, mint az egyenlőség, a társadalmi kohézió, az aktív állampolgárság, valamint a kreativitás és az innováció.
- Raising Europe's employment
- Az európai foglalkoztatási arány növekedéséhez az egyének visszajuttatásával a munkaerőpiacra, képességeik és kompetenciáik validálásával, át-/ továbbképzésükkel.
- Elősegíti az alacsony alapkészségekkel rendelkezők számának csökkenését – 80 millió ember – akik kevesebb hasznot húznak az élethosszig tartó tanulásból, mint a képzettebb társaik: a felnőttoktatás, felzárkóztató és megerősítő intézkedéseket tesz, hogy elérje őket.

Hozzájárul az EU azon céljához, hogy legkevesebb 20 millióval kevesebb ember legyen kitéve a szegénység és a társadalmi kirekesztődés kockázatának, mivel az oktatás segít az önbizalom megszerzésében, lehetőségeket kínál a társadalmi integrálódásra, állás, munka (vagy egy jobb munka) megszerzésére.

A munkától és növekedéstől az egységes digitális piacig, a klímaváltozástól a belső piacig, a migrációtól a globális kérdésekig és a demokratikus változásokig a felnőttképzés és -oktatás egyformán hozzájárul az EU 2020 és a Juncker féle napirendi pontok teljesítéséhez⁷. Továbbá a felnőttképzés, a felnőttek oktatása jelentheti a kulcsot az ENSZ Agenda 2030 és a Fenntartható Fejlesztés Célkitűzéseinek eléréséhez.

Ahhoz, hogy egy összetartó, virágzó, békés Európa jöjjön létre, hogy képesek legyünk a jövőbeni kihívásokkal pozitív módon szembenézni, a felnőttképzés -oktatás alapvetően fontos.

A kiadvány Finn Oktatási és Kulturális Minisztérium pénzügyi támogatásával jött létre.

Az Európai Bizottság támogatja a jelen kiadvány létrejöttét, amelynek nem képezi részét a tartalom jóváhagyása, amely a szerzők nézeteit tükrözi, és az Európai Bizottság nem tehető felelőssé a benne foglalt adatok bármilyen felhasználásáért.

A Kiáltvány fordítását az ELTE andragógia mester szak II. éves hallgatói Cilling Andrea, Pataki Rebeka Anna, Sziki Zsuzsanna Dorottya, Szilágyi Gabriella, Szőcsová Brigitta készítették Szigeti Tóth János egyetemi docens közreműködésével.

⁷ – Európa növekedési stratégiája: http://ec.europa.eu/europe2020/index_hu.htm

– Az EU Bizottság elnökének Jean-Claude Junckernek 2014-ben előterjesztett javaslata: http://ec.europa.eu/commission/2014-2019/president_en

– Az ENSZ Fenntartható Fejlődés 2030 Célkitűzései <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/our-work/sustainable-development/sdgs>

Kutatási kihívások egy európai kiáltvány kapcsán

Az MTA Andragógia Albizottság ülésére kaptam meghívót, szeptember 22-re, ahol egy rövid bevezető ismertetőt tartottam: "A tanulás hatalma és öröme" Kutatási kihívások egy európai kiáltvány kapcsán – címmel.

Az Európai Felnőttképzési Szövetség Kiáltvány a XXI. századi felnőttkori tanulásért címmel egy stratégiai vitaanyagot adott ki, amely eddig több mint egy tucat nyelven megjelent. Magyarul is. <https://goo.gl/7BdD6t>

A dokumentum a felnőttkori tanulás fontosságának alátámasztásaként a kutatási eredményekből vesz érveket. A szakmai tudományos kutatások egyik jellemzője, hogy erőteljes nemzetközi kontextusban születnek. Arra hívtam fel a figyelmet, hogy a kutatásokra fordított GDP arányos támogatásokban Magyarország elmaradott. Egyetértek azokkal, akik a felnőtt-

kori tanulás nemzetközi kutatásának trendjeiről azt mondják, hogy az töredezett képet mutat. A gyakorlat és a politikai döntéshozók is elégedetlenek. Sajnos a jövőben a gyors változásokkal ez a töredezettség növekedni fog, noha az USA-val szemben Európa lép előbbre a toplistán. Közben a térkép jelentősen változik, mivel belépnek Ázsia és más térségek is ebbe a mezőbe.

A magyar kitérés három fontos pontjáról beszéltem: elmaradtunk a kutatásra fordított támogatásokban, az akadémiai oldal gyenge, a kormány és a gazdaság nem adekvát megrendelő, s így se a klasszikus kutatási napirendek, se a „használat inspirálta alap-kutatás” nem erősség. Röviden a teendőkről is szó volt.

Az előadás egyben figyelemfelhívás az október 28-i nemzetközi műhelybeszélgetésre a Kiáltványról, amit november 25-én egy országos konferencia követ a témában, mindkettő Budapesten. 2017-ben pedig társulunk a felnőttkori tanulás európai éve programhoz, amit az EAEA kezdeményezett.

További felvilágosítás: mnt@nepfoiskola.hu

Szigeti Tóth János

Új európai készségfejlesztési program

Röviden: 2016-ban került jóváhagyásra a programjavaslat, amely a következő fő elemeket foglalja magába: A készséggarancia intézményét. (Lásd külön az erről szóló ismertetőt) Kezdeményezik a szakképzési készségek európai hetének megrendezését. Meg akarják újítani az Európai Képesítési Keretrendszert, és felülvizsgálják az Europass-t. Nagy hangsúly kerül a digitális készségek és a munkahelyek koalíciójának erősítésére. Készségfelmérő eszköz készül a migránsok számára, továbbá idegen nyelvi programok. A Bizottság elemezni fogja az elitelvándorlás ügyét és tervezetet ad ki a készségekkel kapcsolatos ágazati együttműködésről. Az alábbiakban részleteket közlünk a dokumentumból.

A felnőtt társadalom negyedének problémái vannak az írással és olvasással

Az alapok megerősítése:
alapkészségek

Európa számára kihívást jelentenek az alapkészségek. Ahhoz, hogy megfelelő álláshoz jussanak és teljes mértékben részt tudjanak venni a társadalomban, az embereknek rendelkezniük kell az alapkészségek minimumszintjével, így a számolási, szövegértési és alapvető digitális készségekkel. Ezek ugyancsak a továbbtanulás és a karrierépítés alapkövei. Az európai felnőtt társadalom mintegy negyedének problémái vannak az írással és olvasással, valamint gyenge számolási és digitális készséggel rendelkezik. Az EU-ban több mint 65 millió embernek nincs felső középfokú végzettsége. Ez az arány jelentősen eltér az egyes uniós országok között, némelyikben az 50%-ot is eléri, vagy meghaladja.

Mivel a legtöbb munkahely komplex készségeket igényel, az alacsony végzettségűek számára kevesebb álláslehetőség kínálkozik. Érzékenyebben érintik őket a bizonytalan munkahelyek, és a magasabbban képzett embereknél kétszer nagyobb valószínűséggel maradnak tartósan munkanélküliek. Az alulképzett emberek szintén gyakran kiszolgáltatott fogyasztók, különösen az egyre komplexebb piacokon.

1. Az alacsony képzettségű európai felnőttek foglalkoztatási lehetőségeinek javítása érdekében a tagállamoknak

továbbképzési útvonalakat kell létrehozniuk a Készséggarancia révén – együttműködve a szociális partnerekkel, az oktatási és képzésszolgáltatókkal, valamint a helyi, regionális és nemzeti hatóságokkal. A továbbképzést mind a dolgozó, mind az álláskereső emberek számára elérhetővé kell

2. A Bizottság, együttműködve a szociális partnerekkel, valamint az oktatási és képzésszolgáltatókkal, az alábbiak révén fogja támogatni a rigai következtetések végrehajtását a minőségi és munkaerőpiac-orientált szakmai készségek és képesítések kialakítása érdekében:

- a tanulók számára a tanulmányaik részeként megszerzendő munkaalapú tanulási gyakorlat lehetőségének támogatása.
- a szakképzésben tanulók számára a különböző kereteken belül megszerzett tanulási gyakorlatok vegyítésére több lehetőség biztosítása a már meglévő szakképzési minőségbiztosítási eszközökre⁷ és kreditekre⁸ építve, valamint összhangban a felülvizsgált EKKR-javaslattal.
- magasabb szintű szakképzési lehetőségek olyan kialakításának és láthatóságának támogatása, amely az oktatási szolgáltatók, valamint a kutatási és üzleti szereplők közötti partnerség révén valósul meg – különös figyelmet fordítva az ágazati szinten meglévő, magasabb szintű készségek iránti igényekre.
- a szakképzés munkaerő-piaci eredményeivel kapcsolatos adatok jobb elérhetősége.

- a szakképzési ágazat jelenlegi uniós szintű irányítását észszerűsítő módok feltérképezése, ideértve a Szakképzési Tanácsadó Bizottságnak adott egyértelműbb koordinációs szerepet.
- 2016-ban a **szakképzési készségek első európai hetének** elindítása és a Készségek Világszervezetével való együttműködés annak érdekében, hogy a szakképzés mint elsőrangú opció kerüljön bemutatásra.

3. A Bizottság elindította a **digitális készségekkel és munkahelyekkel foglalkozó koalíciót**, hogy széles körű digitális tehetségbázist hozzon létre, valamint biztosítsa, hogy az egyének és az európai munkaerő megfelelő digitális készségekkel van ellátva.

A digitális munkahelyekkel foglalkozó nagykoalíció és az e-készségekkel kapcsolatos uniós stratégia pozitív eredményeire alapozva, valamint az Oktatás és képzés 2020 együttműködés keretében végzett munkával összhangban a tagállamokat felkérték, hogy **2017 közepére a digitális készségekre vonatkozó átfogó nemzeti stratégiákat dolgozzanak ki a 2016 végére kitűzött célok alapján**. Ide tartoznak a következők:

- Az állami hatóságokat, a vállalatokat, az oktatást, a képzést és a munkaerő-piaci érdekelt feleket összekötő nemzeti digitáliskészség-koalíciók létrehozása.
- Konkrét intézkedések kidolgozása annak érdekében, hogy a digitális készségeket és kompetenciákat a tanárok és oktatók támogatásával az üzleti és más szervezetek aktív bevonásának ösztön-

zésével az oktatás és képzés minden területére kiterjesszék.

A Bizottság össze fogja hozni a tagállamokat és az érdekelt feleket, köztük a szociális partnereket, hogy cselekvésre szólítsa fel őket, valamint hogy azonosítsák és megosszák a legjobb gyakorlatokat a könnyebb felhasználásuk és javításuk érdekében. Javítani fogja a rendelkezésre álló uniós forrásokkal (európai strukturális és beruházási alapok, ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés, Erasmus+) kapcsolatos tájékoztatást és feltérképezi a finanszírozási lehetőségeket például utalványalapú mechanizmusok alkalmazásával.

A Bizottság évente nyomon fogja követni a fejlődést az európai digitális fejlődésről szóló értékelő jelentésében (EDPR).

4. A képzések és a kapcsolódó készségek könnyebb megértése, valamint az EU munkaerőpiacán való jobb felhasználásuk érdekében a Bizottság javaslatot nyújt be az **Európai Képesítési Keretrendszer** felülvizsgálatára vonatkozóan¹³ (lásd COM(2016) 383). A felülvizsgálat:

- támogatja a nemzeti képesítési rendszerek rendszeres frissítését;
- biztosítja, hogy az EKKR-szintre besorolt képzéseket közös minőségbiztosítási elvek támasztják alá¹⁴;
- biztosítja, hogy a kreditrendszerekre vonatkozó közös elveket alkalmazzák ott, ahol az EKKR-szintre besorolt képzések kreditekre épülnek;
- az EKKR használatára bátorítja a szociális partnereket, az állami foglalkoztatási szolgáltatókat, az oktatási szolgáltatókat és az állami hatóságokat a képzések átláthatóságának és összevethetőségének támogatása érdekében;
- előmozdítja a képzések összevethetőségét az EKKR-ben résztvevő országok és más országok között, különösen a szomszédságpolitikai partnerországok és más, bevált képzési keretrendszerrel rendelkező országok között – az EU nemzetközi megállapodásaival összhangban.

5. A harmadik országbeli állampolgárok gyorsabb beilleszkedését elősegítendő a Bizottság:

- létre fog hozni egy **harmadik országbeli állampolgárok készségeinek felmérését segítő eszközt**. Ez az eszköz segítséget fog nyújtani a fogadó és a befogadó országok szolgálatainak a harmadik országokból újonnan érkezettek készségeinek, képesítéseinek és

szakmai tapasztalatának azonosításához és dokumentálásához.

- együtt fog működni a nemzeti hatóságokkal a migránsok, köztük a menekültek készségei és képesítései elismerésének támogatása érdekében, támogatni fogja a fogadólétesítmények személyzetének képzését az elismertelési eljárások felgyorsítása érdekében, valamint elő fogja mozdítani a készségek és képesítések megértésével és elismerésével kapcsolatos információk és legjobb gyakorlatok megosztását.
- az Erasmus+ online nyelvi támogatás révén online nyelvi képzést fog az újonnan érkezett migránsok, ideértve a menekültek számára elérhetővé tenni (3 év alatt 100 000 engedélyt fognak a menekültek részére biztosítani az online nyelvi kurzusokhoz).

6. Az emberek tájékozott életpálya- és tanulási választásait megkönnyítendő a Bizottság javasolni fogja a **Europass keretrendszer felülvizsgálatát** egy intuitív és olajozottan működő online szolgáltató platform létrehozása érdekében. Ez weblapú eszközöket fog nyújtani a készségekkel és képesítésekkel kapcsolatos információk dokumentálásához és megosztásához, valamint ingyenes önértékelési eszközöket.

A készségigényekkel és -trendekkel kapcsolatos adatokat tovább javítják a keresőrobotok és az adatelemzők, valamint alátámasztják a különböző ágazatokból érkező tények, amelyek ily módon pontos és valós idejű információkat összesítenek az integrált Europass szolgáltatás már meglévő „készségkörkép” eszköze által nyújtott szolgáltatásban.

7. A Bizottság tovább fogja elemezni az **elitelvándorlás** ügyét, és ösztönözni fogja a probléma kezelésének hatékony módjára vonatkozó legjobb gyakorlat megosztását.

8. A készségekkel kapcsolatos információgyűjtés fejlesztése és a gazdasági ágazatokban jelentkező készséghiány kezelése érdekében a Bizottság **tervezet** ad ki a **készségekkel kapcsolatos ágazati együttműködésről**. Ez segít majd mobilizálni és összehangolni a kulcsszereplőket, bátorítani a magánbefektetőket és előmozdítani a megfelelő uniós és nemzeti támogatási programok stratégikusabb felhasználását.

A készségekkel kapcsolatos ágazati partnerségeket az iparban és a szolgáltatási ágazatban uniós szintjén fogják felállítani, majd legörgetik nemzeti (vagy adott esetben regionális) szintre, hogy:

- a következő 5-10 évre vonatkozó ágazati stratégiák alapján azonosítani tudják a készségigényeket és konkrét megoldásokat tudjanak felvázolni, úgymint a jobb szakképzési lehetőségek közös kidolgozása és a kereskedelmi-oktatási-kutatási partnerségek;
- adott esetben támogassák az ágazati képzések és bizonyítványok elismeréséről szóló megállapodásokat.

A terv végrehajtásához szükséges finanszírozást már meglévő uniós források fogják biztosítani¹⁸. A végrehajtásra kezdetben kísérleti jelleggel, keresletvezérelt folyamat keretében kerül sor hat ágazatban, az előkészületek pedig 2016-ban indulnak meg: **gépjárműgyártás, tengerészeti technológia, úrkutatás, védelem, textilipar és turizmus**. További területeket (építőipar, acélipar, egészségügy, zöld technológiák és megújuló energiák) a 2017-től kezdődő második végrehajtási ütem során fognak értékelni. A kiválasztott ágazatok között vannak hosszú távú versenyképességet biztosítani hivatott csúcstechnológiák és hagyományosabb, egyedi rövid és középtávú kihívásokkal szembesülő ágazatok is.

Forrás:

Brüsszel, 2016.6.10. COM(2016) 381 final A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK ÚJ EURÓPAI KÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM Közös erővel a humántőke, a foglalkoztathatóság és a versenyképesség megerősítéséért Elérhetősége: <https://goo.gl/XV8aRL>

Mi a készséggarancia?

A javaslat arra szólítja fel a tagállamokat, hogy a javaslat elfogadásának időpontjától számítva egy éven belül (ez 2017) dolgozzanak ki egy akcióttervet a javaslatban foglaltak megvalósításra. Az akcióttervnek tartalmaznia kell a koordinációra vonatkozó megállapodásokat, a nemzeti szinten meghatározott célcsoportokat és a rendelkezésre bocsátott pénzügyi erőforrásokat. Ez a tervezet azt javasolja a tagállamoknak, hogy hozzák létre a Készséggaranciát, amely hozzáférést biztosít az alapoktatási és -képzési rendszerből felső középfokú vagy azzal egyenértékű (EKKR 4. szint) képzettség megszerzése nélkül kimaradó felnőttek számára, akikre nem vonatkozik az Ifjúsági Garancia, olyan továbbképzési

útvonalakhoz, amelyek lehetővé teszik számukra:

- az írás-olvasási, számolási és digitális készségek minimális szintjének elsajátítását, és/vagy
  - EKKR 4. szintű vagy azzal egyenértékű képesítés felé haladást szélesebb körű készségek elsajátításával, az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról szóló ajánlás alapján
- Potenciálisan az érintett magyar állampolgár: a 25-54 éves korosztályban 14,9% akik általános iskolai végzettséggel, de érettségivel nem rendelkeznek, míg az 55-74 éves korosztályban 28,1%-a tartozhat ide. (2015-s Eurostat adat)

A Készséggarancia három lépésből fog állni:

- készségértékelés, amely segítségével az alacsony végzettségű felnőttek azonosítani tudják meglévő készségeiket és továbbképzési szükségleteiket;
- az egyes emberek sajátos helyzetére szabott és meglévő készségeikre épülő oktatási és képzési ajánlat megtervezése és megvalósítása;
- a személyre szabott továbbképzési útvonal során megszerzett készségek érvényesítése és elismerése.

Az ajánlás olyan felnőttekre irányul, akik kimaradtak az oktatási és képzési rendszerből anélkül, hogy felső középfokú képzettséget (EKKR 4. szint) szereztek volna, és akikre nem vonatkozik az ifjúsági garancia támogatása.

Részletesen lásd: <https://goo.gl/ldrsrB>

Civil kurázsi

Ezen a címen jelenik meg néhány hónap múlva a Magyar Népfőiskolai Társaság eddigi történetéről szóló könyv, amely napjaink eseményeivel zárul. A kötet szerzője T. Kiss Tamás és Tibori Timea, akik számos értékes kultúrtörténeti kiadvánnyal gazdagították már eddig is a hazai szakirodalmat.

Legújabb könyvük tartalmi összefoglalójával szeretnénk felkelteni az érdeklődők figyelmét kiadványunkra.

A kötet tartalmi összefoglalója

Az 1989/90-es rendszerváltást követő években az emberek különböző szervezeteket alapítottak, mert úgy vélték, hogy a társadalomépítő törekvések nem nélkülözhetik, sőt egyenesen igényelik a polgári kezdeményezések mindazon formáit, amelyekben a

közösség tagjai önkéntesen vesznek részt érdekeik és értékeik megjelenítése, védelme érdekében. A polgárok bizakodtak, hogy a közösségek megeremtik és megerősítik a civil társadalmat. Az alattvalóiból fokozatosan állampolgár, majd civil polgár válik. Feléled a civil kurázsi, amely összefogásra, együttműködésre ösztönöz, békés konfliktuskezelésre törekszik. Acivil közösségek autonóm létezésükkel/működésükkel

erősítik a demokráciát és szakterületeiken részeivé válnak a mindenkori hatalommal szembeni „fékeknek és ellensúlyoknak”. A rendszerváltás óta eltelet negyedszázad során szerzett tapasztalatok azonban azt mutatják, hogy az új magyar államiság és a mindenkori civil világok közti viszonyok korántsem ellentmondás-mentesen alakultak. Az okok sokfélék. Különösen szembetűnőek a hazai és a nyugati típusú demokráciák közötti gyakorlat eltérései és az élményvilágok tartós hiányai.¹

A könyv dokumentumok és személyes hitvallások tükrében, elemző módon

¹ T. Kiss Tamás 2015. Át/Menetek. In: Kultúra és Közösség, 2015. II. sz.5.o.

² Tibori Timea - T. Kiss Tamás: Közösségi formációk. Budapest, Új Mandátum Kiadó, 2000. 10.o.

mutatja be, a rendszerváltás „előestéjén” (1988) megalakuló, európai és hazai kulturális „gyökerekkel” rendelkező civil szervezet, a Magyar Népfőiskolai Társaság létrejöttének körülményeit, tevékenységeit, harcainak kudarcait és eredményeit.

A kötet „szülőkről és szülőszobákról” szóló fejezete tömören és tényszerűen ismerteti a történelmi előzményeket, a hazai kezdeményezések európai beágyazódottságát. Kitér a népfőiskolai gondolat 19. századi elindítójára, Nikolai Frederik Severin Grundtvigszemélyére. Szól az intézmény nyugat-európai országokban történt meghonosodásáról, elterjedéséről. A hazai szakirodalom felhasználásával áttekinti a 20. század első felében megvalósult egyházi (katolikus, protestáns) és állami támogatással létesült magyarországi és magyar népfőiskolai adaptációkat. Megemlíti az 1945 utáni reménykeltő szerveződések, melyeket az 1948/49-ben bekövetkezett ideológiai és politikai változások drasztikusan felszámoltak.

Az „újra és ujja születés” című fejezetelejt az MNT megalakulásának körülményeiről esik szó. Konkrét események és történések érzékeltetik, hogy a civil közösséget létrehozók a „szükségszerű-e a megszokott” kérdésre adott válaszaikkal hogyan törték át sikeresen a korabeli hatalom korlátait. A szervezők „lépései” – a „nagy öregek” tapasztalatainak birtokában, a népfőiskolai eszme sárospataki őrzőinek segítségével – miként értek „lép-

csőfokokat”. A fejezet további része dokumentumok felhasználásával tényszerűen és elemző módon mutatja be a Társaság megalakulása (1988) óta eltelt negyedszázad történéseit, valóságát és a lehetőségeit. Eredeti források segítségével követhető nyomon az MNT közreműködésével megvalósult magyarországi népfőiskolai mozgalom plurális szerkezetűvé váló, szakmai és szervezeti intézményesülése, hálózattá (regionális és tagintézményekből álló) szerveződése. Dokumentumok segítenek betekintést az MNT és tagszervezetei, valamint a kárpát-medencei – elsősorban erdélyi–magyarság népfőiskolákat „teremtő kezdeményezéseibe”, a kialakuló sokszínű együttműködésbe. A fejezet fontos részét képezi a Magyar Népfőiskolai Társaság európai beágyazottságának bemutatása, melyet az MNT nemzetközi felnőttoktatási szervezetekben viselt tisztségek, különböző szakmai konferenciákon és projekteken történt részvételek, a nyugat-európai népfőiskolákkal való kapcsolattartások alapoztak meg. Érzékeltetésre kerülnek azok a kormányváltások miatt bekövetkezett „állapotok” is, melyekben a közösség gyakorta érezhette magát a „senki földjén”.

A kötet harmadik fejezete két interjút tartalmaz. Mindkettő az egyén és közössége viszonyáról szól. Az interjúk érzékeltetik a „nyomasztó és felemelő” pillanatot, bemutatják a közösségért kiálló, érte perlekedő embert, hogy az egyén/egyéniesség nemcsak meghatározója, de számos

esetben/helyzetben/folyamatban, döntő tényezője lehet egy közösség, civil szervezet létezésének, működésének és hatékonyságának. Az interjúkban elhangzottak azt is megerősítik, hogy „demokratikus társadalmak közösségi formációk bonyolult hálózata nélkül, közösségek egyéniségek hiányában, individuumok közösségek nélkül aligha alakulhatnak ki.”²

A kötetet mellékletek teszik teljesebbé. A könyv művelődéstörténeti értékekkel bír, fényképek és korabeli dokumentumok reprint közlésével, valamint bibliográfiákkal, névmutatóval, rövidítésjegyzékkel, továbbá angol és német nyelvű összefoglalóval egészül ki.

A kötet szerzői

A kiadvány nyomdaköltségeinek támogatásához köszönettel fogadunk támogatásokat, bármekkora összegben.

**Bankszámlaszám:
11100104 – 19006365 – 36000001
Magyar Népfőiskolai Társaság**

A megjegyzés rovatba kérjük beírni: Civil kurázi nyomdaköltség támogatása

A támogató nevét feltüntetjük a kiadványban és a támogatásiösszegről számlát állítunk ki a támogatónak.

*Köszönettel:
Magyar Népfőiskolai Társaság*

„Sikerült valamit elindítanom, ami azután már nélkülem is halad...”

Interjú dr. Maróti Andor nyugalmazott egyetemi docenssel életútjáról és szakmai pályájának alakulásáról

Ez év augusztusában jelent meg a Kultúra és Közösség 2016. évi 2.száma, amelyben megjelent a Maróti Andor professzorral készült életút és szakmatörténeti interjú, illetve néhány cikke, melyek a beszélgetéshez kapcsolódnak. Az interjúban feltett utolsó kérdések közül kiemelünk egyet. Maróti professzor úr válaszával nem először értünk egyet.

Mi a véleményed a közművelődés és a felnőttoktatás helyzetéről Magyarországon?

Szerintem egyiket sem tekintik nálunk közérdeknek. Sem a művelődéspolitikában, sem a közvélemény nagy részében. A művelődést sokan haszontalannak tartják, ráérő emberek számára időöltési alkalom-

nak, ami csak arra jó, hogy elűzze az unalmat. Ezzel szemben fontosabb a gazdaság és a politika, ami közérdeket szolgál. Egyről feledkezik meg ez a vélemény: arról, hogy a gazdaságot és a politikát is emberek csinálják. És nem mindegy, hogy ők mihez értenek.

Képviselik-e ezt a meggyőződést azok, akik a kultúrával foglalkoznak? Meg tudják-e cáfolni? S képesek-e ezt másokkal elhitetni? Nem vagyok erről meggyőződve. A közművelődésben dolgozók többsége belenyugszik abba, hogy amit tesz, az még a kulturális életben is a perifériára szorul, még azon belül sem számít más ágazatokhoz képest jelentékenynek. Nem véletlen, hogy a közművelődést a művelődési házakra korlátozzák, a kulturális élet más ágazatai nem tartják magukat illetékesnek benne. Kérdés persze, hogy ez a szűk térre korlátozott közművelődés gyakorlatában bizonyítani tudja-e, hogy a társadalmi jelentősége szélesebb körű összefogást kíván? Nem érzem, hogy erre igennel tudunk felelni. Természetesen ez a kép teljesen nem általánosítható, bizonyára vannak kivételek. A baj csak

az, hogy a kiváló teljesítmények kivételesek, és nem általánosan jellemzőek.

Mi a helyzet a felnőttoktatással? Újabb tapasztalatok hiányában a színvonaláról nem tudok véleményt mondani. Nagyon jellemzőnek tartom azonban, hogy beszűkül a munkaerő-piaci érdekeket szolgáló szaktanfolyamokra, és lemond arról, hogy olyasmit is kínáljon, ami tágítja az emberek látókörét, nyitottá teszi a gondolkodásukat, fejleszti az alkotó képességüket. Arról, hogy van-e ilyen képzés nálunk, nem értesülhetünk, mert a szakmának nincs folyóirata, amely rendszeresen hírt adna a jó eredményekről. Attól tartok azonban, hogy ha a felnőttoktatók belenyugodtak abba, hogy megszűnt a korábban még létező folyóiratuk, akkor ennek a területnek nincs ereje ahhoz sem, hogy megteremtse a társadalmi elismertségét. És nemcsak a folyóirati nyilvánosság hiánya a probléma. A felsőoktatásból évekkal ezelőtt számították a közművelődést (régibbi néven a népművelést), és napjainkban folyamatban van az andragógia felszámolása is, amit pedig az úgynevezett bolognai rendszer kiépítésekor

azért fogadtak el, mert elismerték, hogy ez a szakterület más országok egyetemlein megtalálható. Nagy kérdés, ha ott megvan, akkor nálunk miért fölösleges?

Forrás: Kultúra és Közösség, 2016.2.

Az interjút készítette: Tibori Tímea

A Magyar Népfőiskolai Társaság nyilvános beszélgetésen, közel száz fő előtt mutatta be a Maróti Andorral készült interjút. A nyilvános beszélgetést Mihályfi Márta vezette, résztvevői voltak Maróti Andor egyetemi tanár, Tibori Tímea, T. Kiss Tamás, A. Gergely András és Szigeti Tóth János.

A beszélgetésnek 2016. augusztus 27-én a Káli-medence Népfőiskola adott helyet.

Az interjú megrendelhető: terjesztes@belvedere.meridionale.hu

„Egy nagyon eredeti és megbízható ember”

– idézet Dorthé Esbjørn Holcktól

(Elhangzott Bolye Ferenc temetésén Hantoson, 2016. október 13-án)

*Tisztelt Gyászoló Család,
Tisztelt Gyászoló Gyülekezet*

Nehéz megbízatásra vállalkoztam, amikor egy különleges alkalommal szólok a magam és a szakmai munkatársak, barátok, a Magyar Népfőiskolai Társaság nevében. Napok óta fogva tart, szorongatja szívünket a megmásíthatatlan valóság, Feri elment. Mindig felkészületlenek vagyunk

Dorthé Esbjørn Holck a rodingi népfőiskola igazgatója pedig levelet írt Évának. Egy részlet:

„Egyedülálló módon érzett rá a Grundtvigi népfőiskolák filozófiájára azáltal, hogy a nyelvi nehézségek ellenére részt vett az iskolai élet mindennapjaiban, az ő sajátos módján kommunikált a tanárokkal, diákokkal és a helyi farmerokkal - és mindközben figyelt és tanult.

Nagyon lenyűgözött bennünket a buzgósága és elkötelezettsége, már az első találkozásunkkor éreztük, hogy ő egy nagyon eredeti és megbízható ember. Hasonló elragadtatással értesültünk a munkáról, aminek nekilátott, mikor visszatért Magyarországra, Hantosra. Nagy csodálattal tekintettünk az Évával való közös munkájuk eredményeire, a kitarító munkájukra, amit Kishantos létrehozásával és az ehhez kapcsolódó projektekkal elértek”

Utolsó földi útjának végén azért jöttem és jöttünk elköszönni ma, mert szeretnénk kifejezni határtalan nagyrabecsülésünket és tiszteletünket Feri iránt. Több mint negyedszázada ismertük meg egymást. Ki tudná összefoglalni mi minden történt velünk ez alatt az időszak alatt? Van egy közös történetünk, amit ha bármikor találkoztunk és megláttuk egymást, mindig szobahoztuk, nemcsak egymás közt, hanem nyilvánosan is. 1990-ben először küldhettünk diákot Dániába. Feri négy és fél hónapot tölthetett Dániában a világ első népfőiskoláján. Nagyon izgultunk bevá-

lik-e a mi jelölésünk és az ő merész vállalkozása? Aztán a szorongás napjai után lassan jöttek, majd egyre ütemesebben özönlöttek a hírek. Feri beszélt angolul, dán nyelvi kommunikációs alapokat használt. De ami a legfontosabb, egyből fontos szereplő lett, a középpontba került és vezetőként kezelték és tisztelték. Akkoriban se e-mail, se skype nem volt, de folyamatosan hallottuk a híreket: a Feri ezt tervezi, meg azt tervezi. Az élmények, tapasztalatok mély hatást tettek rá, ezek alapján álmodta meg a kishantosi népfőiskolát 1991-ben, amit Ács Sánorné Évával közösen hoztak létre. Megalakult a Mezőföld Népfőiskolai Társaság, melynek Bolye Ferenc elnöke lett. Hova nőtte ki magát ez az ártatlan epizód? Csak azért nevezhetjük epizódnak, mert a későbbi évek során a Mezőföld Népfőiskola több mint 200 fiatal tudott Dániába küldeni. Ha ehhez hozzávesszük az egész Magyar Népfőiskolai Társaság északi és más népfőiskolai tanulmányútjait, az együtt eléri az 500 fiatal is.

Most Feri esetében azt mondhatjuk bizony: „az első fecske” nyarat csinált!

1998 óta ügyvezetőként vezette a Kishantosi Ökológiai Mintagazdaságot, amely kiemelkedő országos és nemzetközi példává vált. Ezen a több mint 400 hektáron a gyönyörűsége Magyarország jövője valósult meg, kicsiben. Feri a fenntartható vidékfejlesztés és az ökológiai gazdálkodás egyik legjelentősebb magyar alakjává vált. Egy járatlan úton, elismert szereplő lett. De nem csak a szakmai érdemeket kell ma felmutatni, hanem azt, hogy Bolye Ferenc mércét teremtett a saját maga személyében is. Mércé az emberségben, a közössége és hazája iránti elkötelezettségben. Mércé a közösségi felelősségvállalásban, a kitarásban, az igazságérzetben, a nyíltságban.

Én és mi mindnyájan, sokat tanultunk ebből a zsinórmérték tartásból. Ha nem találkoztunk – mert gyakran kimentette magát, mivel naphosszat traktoron ült s a szerelmes növénytabláit fürkészte – akkor üzentünk. Ha találkoztunk, rögtön kutattam mi a véleménye erről, meg arról, s ő nemcsak mindig nyíltan képviselte az álláspontját, hanem az telitalálat is volt mégpedig „alulnézetből”.

Mert nemcsak a természet fenntarthatósága érdekelte, hanem a családja, a faluja, a közösségének a fenntarthatósága, sorsa, jövője is, s mindent ennek rendelt alá az ítéleteiben és a cselekedeteiben. Bolye Ferenc a magyar vidék népének hű szolgája. Kukorica Jánosok, Toldi Miklósok, Bajcsy-Zsilinszky Endrék génjei irányították a lelkét. De paraszt ősei tragikus sorsát is beteljesítette.

Az ökológiai központ több évtizedes, nemzetközileg elismert tevékenysége, a biogazdaság és népfőiskola léte alkotmányos védelemre jogosult eredmények – ezt mondta ki az alapjogi biztos állásfoglalása. Feri halála pedig éppen azon a napon következett be, amikor a Fővárosi Törvényszék fontos kishantosi vonatkozású döntést hozott: álláspontja szerint a Nemzeti Földalapkezelő Szervezetre vonatkozó törvény és az állami földek hasznosításáról szóló kormányrendelet egyes

részei az alaptörvénybe ütköznek, és sértik az ENSZ Korrupció elleni egyezményét is, ezért az Alkotmánybíróságnak adta tovább az ügyet.

Máté evangéliuma 24

„Sokan eltántorodnak hitüktől, elárulják és gyűlölik majd egymást. (11) Számos hamis próféta fellép, és sokakat tévedésbe ejtenek. (12) A gonoszság megsokasodása miatt sokakban kihűl a szeretet, (13) de aki mindvégig kitart, az üdvözül.”

Kedves Feri, te is ezek közé tartozol.

Amíg a föld megélhetés lesz ebben az országban, addig Bolye Ferenc munkássága is fennmarad és mérce lesz mindnyájunk számára. Isten veled drága Barátom!

Kishantos 2016. október 13.

Szigeti Tóth János
a Magyar Népfőiskolai Társaság
elnöke

Petőfi Sándor

A NEMZETHEZ

(Bolye Ferenc szavai: <https://www.youtube.com/watch?v=SzZl8Ji8Psg>)

*Konduľjanak meg a vészharangok!
Nekem is egy kötelet kezembe!
Reszketek, de nem a félelemtől;
Fájdalom és düh habzik szivembe'!*

*Fájdalom, mert düledék hazámra
Uj viharok közeledtét látom,
És düh, és düh, mert tétlenkedünk, mert
Nem szakad le szemünkről az álom.*

*Pillanatra fölriadt e nemzet,
S szétnézett, mi zaj van a világban?
És a másik oldalára fordult,
S mostan ujra aluszik javában.*

*Ébredj, ébredj, istenverte nemzet,
Aki ott az elsők közt lehetnél,
S kárhözatos lomhaságod által
Mindig hátul és alant hevertél! Ébredj, ha-
zám, mert ha most nem ébredsz,
Soha többé nem lesz ébredésed,
S ha ébredsz is, annyi időd lesz csak,
Míg nevedet sírkövedre vésed!*

*Föl, hazám, föl! százados mulasztást
Visszapótol egy hatalmas óra,
"Mindent nyerni, vagy mindent veszíteni!"
Ezt írjuk föl ezer lobogóra.*

*Oly sokáig tengődtünk mi úgy, hogy
Volt is, nem is a mienk az ország;
Valahára mutassuk meg már, hogy
Senkinek sincs semmi köze hozzánk.*

*Vagy ha végzés, hogy el kell enyészniünk,
Irtsanak ki hát ezen világból!...
A haláltól, nem tagadom, félek,
De csupán a becstelen haláltól.*

*Haljunk meg, ha nem szabad már élnünk,
Haljunk meg oly szépen, oly vitézül,
Hogy azok is megsirassanak, kik
Eltörölnek a földnek színérül!*

*Legyen olyan minden ember, mintha
Zrínyi Miklós unokája volna,
Harcoljon ugy minden ember, mintha
Egyedül rá támaszkodnék honja!*

Ács Sándorné Éva értesítése Bolye Ferenc haláláról

Mélységes megrendüléssel tudatom mindenkivel, hogy Kishantos hőse, Bolye Ferenc kollégám ma délután elhagyott minket. Halála felfoghatatlan veszteség mindannyiunknak. Isten jutalmazza meg őt mindazért a csodáért, amit létrehozott, a bátorságért, a kitartásért, a barátságért, a tisztességért, a példamutatásért és mindenért.

Osztozunk felesége, és családja gyászában.

Ács Sándorné Éva

Kishantos, 2016. október 6.

<http://feol.hu/gazdasag/folduzlet-eladjuk-sajat-jovonket-a-biogazdasag-vilagitotorony-1625460>

[1]

Feri úgy ment el, ahogy élt – Nem mindennapi ember volt...

Barátaival versmondó versenyre készültek a Hantosi Kultúrházban, ott ahol minden fontos ügyet indítottunk Hantosért és Kishantosért.

Jó kedvű volt, viccelődtek. Elszavalta a kedvenc versét : Petőfi Sándor A nemzet-
hez - leült, a szívéhez kapott - és meghalt... A rohammentő már csak a halált állapította meg.

Nehéz elhinni, de így történt.

*"Könnyü bánni külső elleninkkel,
Ha kivesznek e belső bitangok...
Félre most, lant... futok a toronyba,
Mekondítom azt a vészharangot!"*

Éva

Kiderült, mi jellemzi a legboldogabb magyarokat

Térkép ábrázolja, hol és mennyire vagyunk boldogok

*Oh de akkor, akkor nem veszünk el,
Akkor élet és dicsőség vár ránk,
Akkor saját örök birtokunk lesz,
Ami után eddig csak sovárgánk.*

*Föl hazám, föl nemzetem, magyar nép!
Lépj a síkra gyorsan és egyszerre,
Mint a villám oly váratlanul és
Oly erővel törj ellenségedre.*

*Hol az ellen, kérdezed? ne kérdezd,
Mindenütt van, ahová tekintesz,
S legnagyobb és legveszélyesebb az,
Ki mint testvér símul kebleinkhez.*

*Köztünk van a legnagyobb ellenség,
A cudar, az áruló testvérek!
S egy közülök százakat ront el, mint
A pohár bort az egy cseppnyi méreg.*

*A halálos ítéletet rájok!
Százegyszer sujtson bár a hóhér,
Bár a házak ablakán foly is be
Az utcáról a kiáradó vér!*

*Könnyü bánni külső elleninkkel,
Ha kivesznek e belső bitangok...
Félre most, lant... futok a toronyba,
Megkondítom azt a vészharangot!*

Írások Bolye Ferenc emlékére

1. Megkondította a vészharangot - In memoriam Bolye Ferenc (Feol.hu, 2016.10.07 15:31)
2. Elhunyt Bolye Ferenc (Gépnarancs, 2016.10.07 12:59)
3. Gyász – Kedvenc versével az ajkain hunyt el Kishantos hőse, épp mikor sikert ért el a bí... (Blikk, 2016.10.07 11:56)
4. Meghalt Kishantos hőse (hvg.hu, 2016.10.07 10:35)
5. Meghalt Kishantos hőse (24.hu, 2016.10.07 09:14)
6. Nem adjuk a földünket! Im memoriam Bolye Ferenc (Greenfo, 2016.10.07 08:46)

(http://alfahir.hu/meghalt_bolye_ferenc_ki_jo_magot_vetett_a_szantofoldjeba),

(<http://hu.budapestbeacon.com/civil-ugyek/elhunyt-bolye-ferenc-kishantos-hose/>).

Bagdi Bella személyiségfejlesztő tréner, a Jobb Veled a Világ Alapítvány elnöke és Prof. Oláh Attila, az ELTE Pozitív Pszichológia Laboratóriumának vezetője sajtótájékoztatón mutatta be a Boldogságtérképet, amihez hasonló kutatás még nem készült Magyarországon. A részletes felmérés rávilágít, hogy hazánk különböző régióiban és városaiban mennyire érzik magukat boldognak az emberek, és az milyen összefüggésben van az életkorral, a családi állapottal, vagy éppen az iskolázottsággal.

Érdekes kérdésekre ad választ az a nemrégiben bemutatott boldogságkutatás, melynek eredményeként megrajzolták Magyarország Boldogságtérképét. A felmérés egyedülálló, hiszen különböző szociális tényezők és a boldogság eléréséhez és megtartásához szükséges képességek közötti párhuzamok segítségével mutatja meg, hogy hol és mennyire boldogok a magyarok.

Bagdi Bella, a Boldogságprogram szakmai irányítója büszke az eredményekre: „Örömmel tölt el, hogy a mi nevünkhöz fűződik egy olyan kutatás, amihez hasonló még sohasem készült Magyarországon. Az eredményekből kiderül, hogy az ország lakóinak boldogság szintje széles skálán mozog, vagyis a közhiedelemmel ellentétben nem olyan búskomor nép a magyar, mint azt

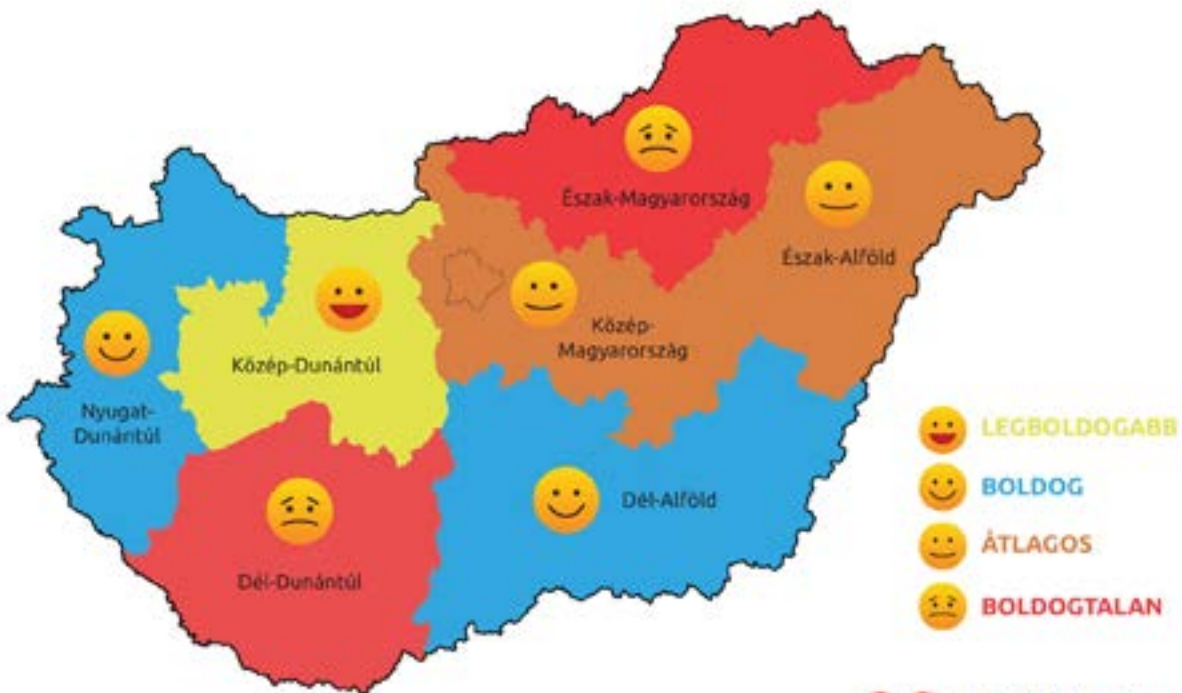
A boldogság szint alakulását pozitívan befolyásoló tényezők

Tényezők	Hozzájárulás %-ban
Boldogságteremtő képesség	24
Pszichológiai Immunitás	19
Anyagi helyzet	14
Globális jóllét	11
Maradék	32

A kutatást a Jobb Veled a Világ Alapítvány szervezésében és közreműködésével készítette az ELTE Pozitív Pszichológiai Kutatócsoportja Oláh, A., Vargha, A., Csengődi, M. (2016) Copyright

 Jobb Veled a Világ
BOLDOGSÁGINTÉZET
www.boldogsagintezet.hu

Magyarország Boldogságtérképe régiós bontásban

A kutatást a Jobb Veled a Világ Alapítvány szervezésében és közreműködésével készítette az ELTE Pozitív Pszichológiai Kutatócsoportja Oláh, A., Vargha, A., Csengődi, M. (2016) Copyright

Jobb Veled a Világ
BOLDOGSÁGINTÉZET
www.boldogsagintezet.hu

sokan hiszik.” – mondta a szakember, majd hozzátette, hogy a felmérések a további munkáját is segítik majd. „Az eredmények arról is árulkodnak, hogy melyik hazai régiókra kell fókuszálnunk a Boldogságprogrammal, vagyis hol van szükség arra, hogy megtanítsuk az embereket boldogságuk növelésére. Ez nem jelent mást, mint a negatív hatásokkal való megküzdést, és a pozitív él-

mények minél tovább tartó megélését. Ezek mind tanulható képességek, és fontos tudni, a boldogság a saját kezünkben van!”

Az ELTE Pozitív Pszichológiai Laboratóriumának vezetője, Prof. Oláh Attila a felmérés szakmai vezetőjeként járult hozzá a Boldogságtérkép sikeréhez, az eredményeket ő részletezte: „Rengeteg érdekességgel szolgálnak az adatok, melyek más, nemzet-

közi kutatásokkal is összehasonlíthatóak. Kiderült többek között, hogy a nők mindenhol boldogabbnak vallották magukat, de az is, hogy minél kisebb egy település, annál derűsebben látják a világot a lakói, illetve, hogy a magyarok 12,3 százaléka sorolható azok közé, akik a „mentális egészség csúcsán” vannak. Összességében elmondható, hogy boldogabbak a nők, a kistelepüléseken élők, 30-50 közöttiek, családos és diplomás nyugat-magyarországiak, akik hatékonyan kezelik a stresszhelyzeteket és az átlagnál jobb képességekkel rendelkeznek a boldogságteremtés és annak fenntartása terén. A párkapcsolatban élőknek is több öröm jut az életben, a legboldogabbak pedig egyértelműen a nagycsaládosok – minél több gyerek van egy családban, annál elégedettebbek az életükkel. Kijelenthetjük tehát, hogy a boldogságot a társas kapcsolatokban kell keresni!”

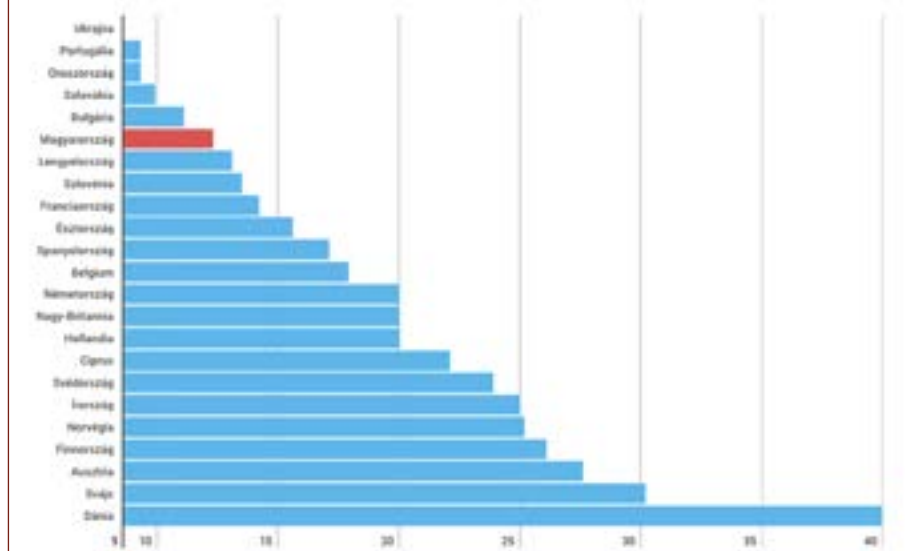
A szakemberek úgy tervezik, hogy ezentúl évenként megismétlik majd a felmérést, hogy nyomon követhessék, hogyan alakul a magyarok boldogságszintje.

A Boldogságprogramról további információk a www.boldogsagprogram.hu oldalon található.

Bővebben: <http://jobbveledavilag.hu/kiderult-mi-jellemzi-a-legboldogabb-magyarokat>

Nemzetközi összehasonlítás

A lakosság hány %-a éri el a Mentális Egészség Csúcs Állapotát (A Virágzást).

Magyarország politikai gazdaságtana – Az északi modell esélyei

Pogátsa Zoltán, Osiris 2016
ISBN: 9789632762746

Magyarország a rendszerváltáskor számos kapitalizmusmodell közül választhatott volna. Ezzel szemben egy sehol nem létező, absztrakt tankönyvi modell alapján épített ki neoliberais kapitalizmust. Ennek következtében nem jött létre érdemi tanult, független középosztály, amely képes lett volna a demokráciát működtetni, fenntartani. A külföldi működőtőke-függő felzárkózási modell kudarca, a humántőkeképző alrendszerek (oktatás, egészségügy, szociálpolitika) gyenge szakpolitikai kapacitása és alulfinanszírozottsága miatt nem alakult ki elégséges foglalkoztatási arány, magas hozzáadott értékű, jól fizetett munkahelyek sora. A demokratikus viták demagógiába, kölcsönös démonizálásba, korrupciós cunamiba fordultak. Pogátsa Zoltán könyvében bemutatja, hogy a kulturális túlde-termináltság alibijét félretéve, a rendkívül sikeres skandináv modell intézményei lennének azok, amelyek még ma is lehetővé tennék a tényleges felzárkózást.

A könyvet azért is ajánljuk a népfőiskolai olvasóközönségnek, mivel mi évtizedek óta népszerűsítjük és nemzeti sajátosságaink alapján követjük is az észak-európai társadalmi és oktatási modellt. Talán még ma se lenne késő az irányváltásra.

Európai agytröszt a felnőttkori tanulásért és oktatásért

A SVEB szeptember 7-8-i konferenciája mellett két fontos esemény történt. Az egyik, André Schläfli SVEB igazgató munkásságának méltatása, mivel André 2016 végétől nyugdíjba vonul. A másik a Felnőttkori Tanulás európai tagozatának (HOFE) megalakulása. Az amerikai és globális Felnőttkori Tanulás Nemzetközi Hírnévcarnokának 2016-ig 35-40 európai kitüntetettje van.

A konferencia egyik workshopjában a felnőttoktatás jövője volt a téma, s bemutatották a díjazottakkal készült survey eredményeit is. A SVEB irodájában a HOFE csoport megvitatta, hogyan tudnak hozzájárulni a felnőttkori tanulás jövőjé-

hez. A HOFE agytröszt célja, hogy hozzájáruljon a fenntartható felnőttkori tanulásához Európában, rövid és hosszú távon és a megalapozott tudást hogyan tudják a szakterületen az idősebb generációtól a fiatalabbaknak átadni. A HOFE agytröszt

kutatásokat ösztönöz, szakmai lobbitevékenységet kezdeményez és hozzá akar járulni a felnőttkori tanulás és oktatás jobb megértéséhez és presztízséhez. Az agytröszt tevékenységének célcsoportját a szakterület szervezeteinek szakmai vezetői, az alkalmazottak, a foglalkoztatottak, a közhivatalnokok, és az EU szintű politikusok képezik.

A képeken a HOFE zürichi alapítóinak csoportképét, a munkaülést és az informális köszöntés vacsora képei láthatók. A HOFE kezdeményezés tagjai jelenleg: Sturla Bjerkaker, Romita B. Iucu, Ekkehard Nuissl, Katarina Popović, Jost Reischmann Andre Schläfli, Janos Szigeti Toth

Beszámoló a puztahencsei népfőiskola tevékenységéről

A puztahencsei népfőiskola 2001-ben jött létre a Puztahencse Jövőjéért Egyesület civil szervezet égisze alatt. A megalakulásnál ott bábáskodott Hefner Erika és Vajda Tibor, Renkecz József, akik szakmai tapasztalataik megosztásával és az előadások szervezéséhez nyújtott segítségükkel felbecsülhetetlen értékű útavalót adtak az első évfolyamok sikeres megrendezéséhez. Helyi szinten a főszervezők Pölöskei Lászlóné és Kakstetterné Sziklai Éva voltak. Különösen Éva munkásságának köszönhetően – aki ekkor a művelődési ház munkatársa volt –, elsősorban a szóbeli propaganda és a személyes meggyőzés eszközeinek felhasználásával kialakult az – a mag – amely töretlen lelkesedéssel vesz részt a népfőiskolai előadásokon és egyéb általunk szervezett rendezvényeken, pl. kirándulásokon, szalonnasütéseken, üzemlátogatásokon. Népfőiskolánk a kezdetektől tagja a Tolna Megyei Szabadművelődési és Népfőiskolai Társaságnak, valamint a Magyar Népfőiskolai Társaságnak. Mindkét szervezetnek rendszeresen fizetjük a tagdíjat. Az önkormányzat megalakulásunk óta támogatja népfőiskolai rendezvényeinket. Biztosítja előadásaink kulturált helyszínét, a megfelelő infrastruktúrával (fűtés, világítás, elektronikai berendezések stb.). A polgármesterek és néhány képviselő is aktív résztvevői az előadásoknak. Két

képviselő a közelmúltban tiszteletdíját is felajánlotta rendezvényeink támogatására. Van olyan népfőiskolai hallgató, aki saját anyagi lehetőségeit felhasználva támogatja az évfolyam záró vacsorákat a szükséges nyersanyaggal, illetve arra is volt példa, hogy saját pénzéből fizette ki a meghívott előadó tiszteletdíját. Az előadóknak egyébként tiszteletdíjat nem tudunk fizetni (a legtöbb esetben ezt el sem várják), útiköltséget is csak ritkán. Áldozatos tevékenységüket úgy tudjuk honorálni, hogy

évfolyamzáró ünnepségünkön oklevéllel és ajándékkal, valamint egy vacsorával köszönjük meg színvonalas előadásait. Azok a hallgatók is kapnak oklevelet, akik az előadások több mint, felén részt vesznek.

Az előadás sorozat január elején kezdődik és általában április elején (tavaszi munkák kezdetére) fejeződik be. Minden szerdán 18 órakor találkozunk a művelődési ház videó termében. A december elején közösen meghatározott rend sze-

Ifjú Tudor előadása a Puztahencsei Népfőiskolán

rint zajlanak az előadások – alap esetben. Természetesen az időjárás, megbetegedés, más elfoglaltság miatt a menetrend változhat, de rugalmasan tudunk alkalmazkodni a változásokhoz, köszönhetően az előadókkal szoros és közvetlen kapcsolatoknak. Az adott évfolyam programját a teleház munkatársai kinyomtatják és eljuttatják minden pusztahencsei háztartásba, de megjelenítjük a facebook oldalon is, ugyanúgy a művelődési ház oldalán is, amit a tagok megosztanak a saját felületükön. Ez megtörténik minden egyes előadás előtt is, hogy az érdeklődők az aktuális változásokról is értesüljenek. De ennél sokkal fontosabb az „élőpropaganda”, amikor a tagok egymásnak, de másoknak is ajánlják a népfőiskolai előadásokat. Az előadások ingyenesek és nyitottak bárki számára. Örvedetes fejlemény, hogy egyre több látogatónk van a szomszéd településekről (pl. Györkönyről, Nagydorogról, Paksról stb.), többen közülük már nem először szereztek oklevelet nálunk. Az előadások tematikája igen változatos: történelem, irodalomtudomány, népművészet, életmód, egészség, zene, utazások, festészet stb. Részben abból is adódik, hogy korlátozott anyagi lehetőségeink nem teszik lehetővé egy bizonyos témakör átfogó bemutatását, de igyekszünk a szükségből erényt kovácsolni és a változatosan összeállított programmal várjuk a különböző területek iránt érdeklődő hallgatókat. Az előadások szervezésében és lebonyolításában rendkívül sokat segítenek a művelődési ház munkatársai Horváth Heléna és Németh Szabolcsné. Kakstetterné Sziklai Éva 2008-as munkahely változtatása miatt nem tudta tovább vállalni a népfőiskolai szervező munkát, ezért azt Gazdag Ferenc vette át, aki azóta is töretlen lelkesedéssel és magas színvonalon irányítja, szervezi a népfőiskola tevékenységét. Magas színvonalú és igen felkészült előadásaival kivívta a népfőiskolai társaság megbecsülését. A környező népfőiskolákkal szoros a kapcsolatunk és együttműködésünk, mi is fogadjuk az ő előadóikat illetve a mi előadóink is gyakran megfordulnak az ottani előadásokon. (Tengelic, Kajdacs, Paks, Nagydorog, Bikács)

Az előadásokon kívül egyéb népfőiskolai rendezvényeink is vannak:

Rendszeresen szervezünk kirándulásokat, lehetőleg olyan helyekre, amelyek valamilyen módon kapcsolódnak az előadások tematikájához. Szabó Attila, a Radioaktív Hulladék Központ munkatársa rendkívül érdekes előadást tartott a paksi Atomerőműben keletkezett kis- és közepes

Renkecz József, a népfőiskolások tanító atyamesterének előadása

Gazdag Ferenc előadása

Hernádi György – aki Györkönyből jár át hozzánk már hosszú évek óta – előadása József Attiláról

Az előadások kellemes hangulatban, interaktív módon zajlanak

Kakstetterné Sziklai Éva és Gazdag Ferenc jubileumi tortával

Évfolyamzáró ünnepség

2014. évi évfolyam előadói és oklevélben részesülő hallgatói

aktivitású hulladék elhelyezésének problematikájáról. Ehhez kapcsolódóan szervezett a pusztahencsei népfőiskolások számára egy szakmai magyarázatokkal egybekötött kirándulást a bátaapáti hulladékártólóba. Ennek költségét a RHK KHT fedezte. A következő évben Villányba megnéztük a szoborparkot majd meglátogattuk a Günzer és a Wunderlich-pincészeteket, utóbbiban üzemlátogatáson is részt vettünk és egy szakképzett sommelier kalauzolásával borkóstoláson vettünk részt. 2012-es kirándulásunkon felkerestük a Jeli Arborétumot majd Sopronban meglátogattuk a Harrer-csokoládé manufaktúrát, ahol amellet, hogy megismerkedtünk a csokoládé gyártás technológiai folyamataival megízlelhetjük a finom végterméket is. Ennek a látogatásnak az adta az apropóját, hogy egyik népfőiskolai társunk előadása felcsigázta a csapat érdeklődését a téma iránt. Fertőrákost is meglátogattuk. Következő alkalommal Gödöllőn megtekintettük a Grassalkovich-kastélyt, ahol Sissi nyomaiba eredtünk – szintén egy népfőiskolai előadás ihletésére. Innen Visegrádra mentünk, ahol megcsodáltuk a Fellegvárból nyíló fenséges panorámát. A Duna mentén visszafelé indulva megálltunk Szentendrén, ahol kellemes sétákat tettünk az óváros ódon sikátoraiban. Tavaly pedig Budapestre utaztunk, hogy részt vegyünk az Adventi vásár forgatagában a Vörösmarty-téren és a Bazilika előtt, azután pedig megtekintettük az Operett Színházban A menyasszonytánc című előadást, ami nagy tetszést aratott csapatunk körében.

Modern korunkra sajnos az a jellemző, hogy falu helyen is egyre inkább fellazulnak

A Bataapáti Nemzeti Radioaktív Hulladék – tároló kiépítésének megtekintésénél a pusztahencsei csapat

Sopronban 2012-ben a Harrer családi csokoládé manufaktúrában

Látogatóban Villányban a Wundereich-pincészetben

Vendégeink voltak az olimpiára készülő Pannónia-expedíció tagjai: Treszl Gábor és Hunyadi Bence

Szekszárdon 2009-ben a Művészetek Háza előtt a Munkácsy kiállítás megtekintése után

2015. decembere az Operett Színház előtt a népfőiskolások csapata, A menyasszonytánc című darab megtekintése után

Egy összetartó csapat!

illetve eltűnnek a hagyományos emberi kapcsolatok. Az emberek eltávolodnak egymástól, begubóznak a maguk saját külön világába. A népfőiskolai mozgalom kiváló eszköz arra, hogy ezt a folyamatot lelassítsa illetve megállítsa, az embereket újra közel hozza egymáshoz. A népfőiskolai előadások nem csupán az új ismeretek megszerzésének lehetőségét adják (bár ez sem lebecsülendő eredmény) hanem lehetőséget adnak a hallottak személyes megbeszélésére, megvitatására, tovább gondolására. A mi főiskolánkon is hagyomány, hogy az előadás után (akár aközben is) ki-ki elmondhassa saját véleményét és azt a közösséggel megossza. Egy nálunk előadást tartó orvos mondta, hogy egy ilyen népfőiskolai összejövetel felér több drága gyógyszer hatásával. A mai világban már annak is gyógyító és aktivizáló ereje van ha az ember talál olyan valakit akinek elmondhatja gondolatait és meghallgatásra talál. Olyan közösség alakult ki az évek során, amely a népfőiskola érdekében sok mindent képes vállalni, sőt a népfőiskolán túlmutató ügyekben is aktívan és egymással összefogva cselekszik. A legutóbbi, 16. népfőiskolai évfolyamunkon 16 előadást hallhatott közel 600 látogató, az évfolyamzáró ünnepségünkön 37 hallgatói oklevelet oszthattunk ki. Ez egy alig több mint 1000 fős településhez képest igen szép eredménynek mondható. Ez azt bizonyítja, hogy Pusztahencsén a népfőiskolai mozgalomnak erős bázisa alakult ki, amely a falu közösségi életében is jelentős szerepet tölt be. Reméljük, hogy a jövőben is megmarad ez a bázis, ezen fogunk dolgozni továbbra is!

Művészetterápia foglalkozás a Káli-medence népfőiskolán

Kora ősszel, szeptember közepén indult el a népfőiskolán a művészetterápia foglalkozás, és egészen február végéig tartanak a foglalkozások. Kéthetente találkozik a csoport és egy teljes estét töltenek el a népfőiskolán – ismerkedve, felfedezve ki-ki a saját (rejtett) művészi képességét, kreativitását. Már az

első találkozások után felmérhető volt mindenki számára a művészeti foglalkozások jótékony mentális hatása a résztvevőkre.

A foglalkozásokat Benkő Ramóna Edina vezeti – a program elindításhoz összeállított ismertető anyagát tesszük közzé az alábbiakban.

Művészetterápia

„A művészetterápiában különböző művészeti eszközöket alkalmazunk, amelyeken keresztül a páciens kifejezheti és feldolgozhatja azokat a kérdéseket és problémákat, amelyek őt a terápia felé irányították. A te-

rapeuta és a beteg együttes munkával próbálják megérteni az ülésen keletkezett művészeti folyamatot és produkciót.” (Case and Dalley 1992: 1)

„Minden művészetterápiának közös alapja a nem verbális kommunikációra és kreatív kifejezésre helyezett hangsúly, olyan bizalmat ösztönző és biztonságos környezetet nyújtva, amelyben az emberek felvállalhatják és kifejezhetik erős érzelmeiket.” (Payne, 1993: xi)

A művészetterápia egyaránt segít azoknak, akiknek komoly problémáik vannak, vagy akik önmaguk mélyebb megismeré-

sén dolgoznak a művészet eszközeit használva. Ahogyan egy művészetterapeuta, aki ilyen csoportokkal dolgozott, kijelentette: „Nincs szükség különös tehetségre vagy tehetetlenségre.”

Művészetterápia története

„Az ókortól fogva él az a romantikus elképzelés, hogy a művészet nemesíti és gyógyítja az embert.” Arisztotelész nevezetes drámaelmélete a katarzis fogalmára

épül, ami a színháték által felkeltett, majd az események során levezetett indulatok megtisztító hatását jelenti. A zenét az ókori bölcselek megnyugtatónak tartották, az ókor orvosai pedig kedélybetegek gyógyítására ajánlották. A reneszánsz idejében a képzőművészeti alkotások olyan élményről beszéltek, amely képes felderíteni a lelket és előhívni az érzelmeket. A középkorban úgy gondolták a szentek és a bibliai jelenetek látványa festmény vagy szobor formájában, erkölcsi és hit tanító erővel bírnak.

Lipps német filozófus szerint a műalkotást csodáló ember beleéli magát az ábrázolt helyzetbe és személyekbe, és képes azokat az érzelmeket felidézni magában, amelyeket az adott mű sugároz.

A századforduló után ismerték fel, hogy a bezártság és semmittevés leépüléshez, elbutuláshoz vezet, ezért próbálták dolgoztatni pszichiátriai betegeket. Hagyták őket rajzolni vagy agyagot gyúrni, gipszet önteni. Sok orvos figyelt fel a különös alkotásokra. Ezekből jelentős gyűjtemények jöttek létre, amelyeket tudományosan vizsgáltak.

A betegségeket sokáig az egyénben látták, csak később derült fény arra, hogy egy csoporton belül megfelelő szervezéssel és irányítással a betegek gyorsabban gyógyulnak. A csoport sajátos élményközösséget jelent, ahogy ezt Mérei Ferenc mondja. A művészeti foglalkozás csoportban nem csupán expresszió és rekreáció, hanem kommunikáció is. A kifejezett lelki tartalmak a csoport többi tagja számára kommunikációk, egymás munkájához fűzött vélemények és a véleményekre válaszok születnek. Tulajdonképpen a művészetet át történő kommunikáció lett a művészetterápia alapja. Az alkotó tevékenység lehet feszültség-levezetés, indulatok kiadása, a félelmek megjelenítése, amik így könnyebben leküzdhetők.

A művészetterápia a csoportos közeg hatásától, a magába fordult beteget újra a közösség tagjává és a kommunikáció aktív résztvevőjévé teszi. Az ösztönzés óriási fejlesztő erő annak, aki alkot, a modellkövetés, utánzás. Bátorítás annak, aki még nem ismeri a gyurmázást, festést és a többi technikákat. A teljesítmény a csoportban értelmet nyer, rangot jelent.

Mivel komplex művészetterápiával foglalkozok ezért röviden ismertetem a zene, mozgás és képzőművészet terápiát. A zene különösen jelentős hatással bír. A zenét lehet csoportban hallgatni. A zene alkalmas a megnyugtatóra, oldásra, de

serkentésre is. Használni fogok passzív és aktív zeneterápiát is. Az aktív zeneterápia tapsolással, lábdobolással, a zenére való mozgás, szóbeli és ritmusbeli visszacsatolásokkal fog működni. Sok ember tornával vagy sporttal nehezen aktiválható, ám ha megfelelő zene társul hozzá, könnyebb mozdulni. Csoportos mozgásban a ritmus igen fontos, mert a hiányzó motivációkat a zene és a közeg pótolhatja. Általában a csoportos tevékenységben a bekapcsolódás és az alkalmazkodás is fejlesztő tanulás.

Minden foglalkozáson fogunk hallgatni zenelejátszón, összeválogatott dalokat, zenei költeményeket. Meghallgatás után röviden megbeszéljük, hogy kiben milyen emlékeket és érzelmeket váltott ki. Irányított feladatokat is kapnak a zenével kapcsolatban.

Fontos leszögezni, hogy a művészetterápiában a művészetet az érzelmek személyes kifejezésének kommunikációjára használjuk, és nem műalkotások létrehozására, amelyeket külső mércék szerint ítélnék meg. Képzőművészként el fogom látni őket instrukciókkal, de nem az esztétikai igényű alkotás lesz a cél. Természetesen mindenki rendelkezik esztétikai reakcióval. Az esztétikai tapasztalat érzéki felfogáson alapul, ahogyan felfogjuk a világot, és ahogy megértjük saját testünket, mint érzékelő, érző és képzeletdús egységet. Mindnyájunknak vannak esztétikai élményei. Egy látott tájképre,

festményre, szoborra, újság cikke tapasztalataink, érzéseink szerint reagálunk. Könyvekre fakaszthat minket, avagy undort is kiválthat. Egy virág illata gyerekkori emlékeket ébreszthet bennünk. Ezért fontosnak tartom a környezetünk újra felfedezését. Ehhez azt a feladatot kapják, hogy közvetlen lakókörnyezetükben gyűjtsenek nekik tetsző terméseket. Inger szegénnyé válhat a környezet amiben élünk, ha nem fedezzük fel időnként újra és újra. Nem találjuk meg benne, az újabbnál újabb kis örömeiket. Az esztétikai elméletek és alapelvek szerint érzéki életünkön keresztül, tehát ízlelésünkben, tapintásunkban, látásunkban, szaglásunkban, hallásunkban tapasztaljuk meg a világot. Mivelhogy az érzéki tapasztalatok a művészetek alapjait adják, az esztétikai reakció fontos összekötő hidat jelent művészet és terápia között. Esztétikai reakcióinkon keresztül jutunk el a terápia világába. Ezekre az esztétikai reakciókra fogunk hatni a terápia során. Használjuk az ízlésünkre, tapintásunkat, látásunkat, szaglásunkat, hallásunkat és mozogni fogunk.

Ahhoz, hogy irányítás nélkül tudjanak dolgozni, ismerniük kell az anyagokat, hogy mit hogyan tudnak alkalmazni ezért anyagismereti feladatokat fognak kapni. Önálló, szabad feladatot a projekt végén létrehozni.

Összeállította:
Benkő Ramóna Edina

Irodalom:

1. Cathy A. Malchiodi (2003): A gyermekrajzok megértése. Budapest, ANIMULA Kiadó. ISBN 963 9410 37 3
2. Gerő Zsuzsa (2003): A gyermekrajzok esztétikuma. Budapest, Flaccus Kiadó. ISBN 963 9412 13 9
3. Martin Schuster (2005): Művészetlélektan. Budapest, Panem Kiadó, ISBN 963 545 443 0
4. Sándor Éva, Horváth Péter (1995): Képzőművészeti pedagógiai terápia. Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar. J 12-1083
5. Trixler Mátyás (2005): Művészetterápia és művészetpszichoterápia a pszichotikus páciensek komplex terápiájában. In: Dr. Wolfgang Sehringer és Dr. Vass Zoltán (szerk.): Lelki folyamatok dinamikája a képi világ diagnosztikában és terápiában. Flaccus Kiadó. ISBN963 9412 34 1. p. 219-319.
6. <http://art.pte.hu/muveszetterapia/download.php>, Pécsi Tudományegyetem Művészetterápia képzés tananyagai
7. <http://mek.oszk.hu/05700/05700/05700.pdf> Máté Zsuzsanna Megérthető műalkotás? Esztétikatörténeti és befogadásesztétikai tanulmányok Szeged, 2007 A könyv megjelenését a Szegedi Tudományegyetem JGYPK Magyar Irodalom Tanszéke támogatta
8. Művészetterápia: A művészet felhasználása gyógyításra és fejlesztésre

A művelődés hete • a tanulás ünnepe
 'A tanulás öröm, érték, felelősség'

A művelődés hete – a tanulás ünnepe

2016. október 18 – 28.

A Bihari Szabadművelődési és Népfőiskolai Egyesület, a Megyei Népfőiskolai Egyesület, a Bihar Megyei és Nagyvárad Civil Szervezetek Szövetségével közösen rendezi meg évek óta, mindig októberben „A művelődés hete – a tanulás ünnepe” rendezvénysorozatot. Elismerés illeti őket a kitartásukért és a színvonalas programok megvalósításáért. Az ez évi rendezvénysorozatot tesszük közzé az alábbiakban.

Október 18. 17 óra

A rendezvénysorozat megnyitója
 Megnyitja: Muraközi István polgármester

„Tiszáktól a Tiszáig” című konferencia

Előadók: Dr. Fleisz János egyetemi tanár
 Dr. Dénes Zoltán egyetemi tanár
 Kiss László középiskolai tanár
 Helyszín: Nadányi Zoltán Művelődési Ház Erdélyi Gábor terme

Október 20. 16 óra (helyi idő)

Dr. Fleisz János: Az erdélyi sajtó története 1940-1944. című könyv bemutatója és
Dr. Szabó Irma: A pedagógus és felnőtt nevelő Karácsony Sándor című előadása
 Helyszín: Nagyvárad vár

Október 21. 8 óra

Kirándulás Gesztre, indulás a Nadányi Zoltán Művelődési Ház parkolójából

Október 21. 14 óra

Rendhagyó játszótér a Kreatív Kézműves Kör közreműködésével
 Helyszín: Bihari Népfőiskola székháza

Október 21. 17 óra

Burai István festőművész A történés pillanatában című kiállítás
 Megnyitja: Cs. Tóth János művészeti író
 Helyszín: Faluház és Könyvtár Szentpéterszeg

Október 24. 17 óra

Karácsony Sándor a nagyhírű pedagógus című előadás
 Előadók: Péter Imre a Földesi Karácsony Sándor Társaság elnöke
 Dr. Szabó Irma Karácsony Sándor kutató
 Helyszín: Bihari Népfőiskola székháza

Október 26. 14 óra

A Kreatív Kézműves Kör játszótérre kisiskolásoknak
 Helyszín: Bihari Népfőiskola székháza

Október 26. 17 óra (helyi idő)

Nagy István festőművész kiállítása
 Megnyitja: Barabás Ferenc polgármester
 Közreműködik: a biharkeresztesi Fehér Mályva Pávákör
 Helyszín: Tibor Ernő Galéria Nagyvárad

Október 28. 18 óra

20 év, ami összeköt - A Földesi Nagyközségi Népfőiskola jubileumi közgyűlése
 Helyszín: A földesi Községháza díszterme

Rendezők:

Bihari Szabadművelődési és Népfőiskolai Egyesület
 Bihar Megyei és Nagyvárad Civil Szervezetek Szövetsége
 Megyei Népfőiskolai Egyesület Debrecen
 Sapientia Varadiensis Alapítvány

Együttműködő partnerek:

Földesi Nagyközségi Népfőiskola
 Tibor Ernő Galéria Nagyvárad
 Faluház és Könyvtár Szentpéterszeg
 Nadányi Zoltán Művelődési Ház Berettyóújfalu
 Művelődési Ház és Könyvtár Biharkeresztes

„Azonnal hagyjuk abba!”*

Műhelybeszélgetések a fenntarthatóságról Kishantos, 2016.10.15. – 2017.06.17.

A műhelybeszélgetések alkalmi megteremtik az együtt gondolkodás lehetőségét tudósok, érdeklődők, civil szervezetek és diákok részére. Célunk többek között az is, hogy rendszerbe foglaljuk a fenntarthatóság komplex ismereteit, melyeket jelenleg egymástól elkülönült szakterületeknél találunk.

DÁTUM	TÉMA	ELŐADÓK	MEGJEGYZÉS
2016. 10. 15. szombat	A program célja és felépítése Élelmiszerbiztonság 1. (növényvédő szerek, állatgyógyszerek, nehézfémek)	Ács Sándorné MSc Prof. Darvas Béla DSc Prof. Székács András DSc	hormonmoduláns hatás, glyphosate, neonicotinoidok, méhészet, akvakultúra
2016. 11. 19. szombat	Hol és miért tévesztettünk utat? Félelmetes ütemben pusztítjuk a természet rendszereit Unokáink jövőjének eladása a fenntartható fejlődéssel össze nem egyeztethető paksi bővítéssel	Ács Sándorné MSc Lendvai Gábor PhD Mangel Gyöngyi MSc	A biológiai sokféleség és az ökoszisztémák jelentősége
2016. 12. 10. szombat	Élelmiszerbiztonság 2. (GMO, gyógynövények, mikotoxinok) CETA és TTIP: az utolsó szög a vidék koporsójában	Prof Darvas Béla DSc Prof Székács András DSc Fidrich Róbert - MTVSZ – Föld Barátai Magyarország	Szintetikus és természetes TTIP, a „biogazdaság” koncepció ökológiai csapdája
2017 .01. 14. szombat	Fenntartható építés, települési stratégiák és energiarendszerek A fenntartható földhasználati rendszer alapelvei	Ertsey Attila DLA Ács Sándorné MSc	tájhasználat, élelmiszer-önrendelkezés
2017. 02. 18. szombat	Demokráciatanulás a fenntartható fejlődésért (1.) Magyar Népfőiskolai Társaság Kishantosi Népfőiskola és a VestjyllandHojkskole	Szigeti Tóth János PhD Mihályfi Márta az MNT főtítkára Ács Sándorné MSc Bolye Ferenc	
2017. 03. 18. szombat	Fenntartható mezőgazdaság és vidékfejlesztés A világ mezőgazdaságának fejlődési trendjei Greenpeace a fenntartható mezőgazdaságért	Prof. Ángyán József DSc Podmaniczky László PhD Rodics Katalin MSc	
2017. 04. 15. szombat	Demokráciatanulás a fenntartható fejlődésért (2.) Környezeti kommunikáció	Szigeti Tóth János Mangel Gyöngyi MSc	

2017. 05. 20. szombat	Géntechnológia a mezőgazdaságban és másol	Prof. Székács András DSc Prof. Darvas Béla DSc	transzgenikus növények új technológiák (pl. CRISPR/CAS), gyógyszerészet, GM-szúnyogok
2017. 06. 17. szombat	Közgazdaságtan: az alapjövedelem zsákutcája és a szük- sleges paradigmaváltás fő kérdései	Ertsey Attila DLA	
	Összegzés, záró beszélgetés	Ács Sándorné MSc	

Az Ő jövőjükért...

*A 8-12 éves gyerekeknek szervezett kishantosi öko-jurta táborban egyik este a csillagos eget néztük a gyerekekkel – és egy csillagász mesélt nekünk a világmindenség csodáiról. A beszélgetés közben az egyik felnőtt elmondta, hogy ha mi emberek így folytatjuk, ahogy most csináljuk, akkor tönkretesszük a bolygónkat. Erre egy 11 éves kislány hangosan felkiáltott: „Most azonnal hagyjuk abba!”

A világos, romlatlan gyermeki logika fogalmazta meg azt, amit programunk vezérfonalául választottunk: „azonnal hagyjuk abba” mindazt, ami veszélyezteti gyermekeink jövőjét, és azonnal kezdjük el mindazt, ami a biztonságot, és az élhető életet jelenti számukra. Ezeket a kérdéseket szeretnénk megvitatni a legkiválóbb, elkötelezett és független szakemberekkel és civil szervezetek képviselőivel 9 hónapon át tartó programunkban.

Célunk az is, hogy rendszerbe foglaljuk a fenntarthatóság komplex ismereteit, melyeket jelenleg egymástól elkülönült szakterületeknél találunk. A műhelybeszélgetések alkalmi megteremtik az együtt gondolkodás lehetőségét tudósok, érdeklődők, civil szervezetek és diákok részére. Célunk, hogy bátran szemébe nézhessünk a mai gyermekeknek, és elmondhassuk, hogy megtettünk mindent a jövőjükért, az egészségükért, a boldogságukért.

Az Ő jövőjükért...

Szervezők: Mezőföld Népfőiskolai Társaság és Kishantosi Vidékfejlesztési Központ Közhasznú Nonprofit Kft. Minden alkalom 11.00-tól 17.00-ig tart ebéddel és kávészünetekkel

A program részvételi díja alkalmanként 2.500 Ft, mely tartalmazza az ebédet, kávé, ásványvizet is. Kedvezményes részvételi díj: 1200 Ft, Támogatói részvételi díj: 5000 Ft

A programba bejelentkezni az adott programot megelőző csütörtök délig lehet

az alábbi elérhetőségeken:

Tel: 25/506-020, 30/514-5274, 30/3850-379, Fax: 25/506-021,

E-mail: kishantos@datatrans.hu

A program változás jogát fenntartjuk.

Kishantos telep megközelítése: Fejér megyében Hantos és Mezőfalva települések között helyezkedik el, Hantostól 3 km-re balra (pontosan a 22. km kőnél) egy tujasor vezet be a központhoz. GoogleMaps, GPS: Kishantos telep

MAGYARY ZOLTÁN NÉPFŐISKOLAI TÁRSASÁG

Képzési nyilvántartási szám: 11-0199-04, Honlap: www.magyarv.webnode.hu
[http://www.facebook.com/Magyar-Zoltan-Népfőiskolai-Társaság](http://www.facebook.com/Magyar-Zoltan-Nepfoiskolai-Tarsasag)

A MAGYAR IRODALOM TÖRTÉNETE IV.
JELES ALKOTÓINK A XX. SZÁZADBAN

sorozat ötödik előadásaként

BOGNÁR ISTVÁNNÉ

– tanár, Tata-Tatabánya – tart előadást

2016. november 07-én (hétfőn)

17 órakor

a Tatai Református Gimnáziumban (Tata, Kossuth tér 11.)

Az előadás témája:

DÉRY TIBOR

- „Nehéz feladat Déry Tiborról írni, nagyon nehéz a helyét és az értékét megítélni.”

BELEPŐDÍJ NINCS! A TÁMOGATÁST ÖRÖMMEL FOGADJUK!

Minden érdeklődőt szeretettel várnak a szervezők!

A Népfőiskola levelezési címe: **2890 Tata Bercsényi u. 1.** Tel: **34/588-603,**
20/290-2062, E-mail: nepfoiskola@etata.hu

Adószámunk: 18604166-1-11

%%% – KÉRJÜK, HOGY ADÓJA 1 %-VAL IS SEGÍTSE A
NÉPFŐISKOLA PROGRAMJAINAK SIKERÉT! – %%%%

Nemzeti Kulturális Alap

Magyar Népfőiskolai Társaság

1138 Budapest, Révész u. 2/c

Tel.: 06 (20) 610 05 06

www.nepfoiskola.hu

mnt@nepfoiskola.hu